

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

VYHODNOCENÍ PLNĚNÍ KONCEPCE BOJE PROTI EXTREMISMU PRO ROK 2014

**Ministerstvo vnitra
Odbor bezpečnostní politiky
Praha 2015**

**Vyhodnocení plnění Koncepce boje proti extremismu pro rok 2014 bylo
schváleno vládou dne 25. května 2015 usnesením č. 389.**

Text neprošel jazykovou ani stylistickou úpravou.

OBSAH

1. Komunikací proti demagogii.....	5
1.1. Otevřené a zodpovědné zpravodajství a PR.....	5
1.2. Internet bez nenávisné propagandy.....	6
1.3. Protiextremistická kampaň.....	6
2. Vědomostí proti totalitářům.....	7
2.1. Vzdělávání dětí a učitelů.....	7
3. Jednotná protiextremistická platforma.....	9
3.1. Prevence.....	9
3.2. Města a obce.....	10
4. Odbornost a imunita.....	11
4.1. Vzdělávání policistů.....	11
4.2. Organizační opatření v Policii ČR.....	11
4.3. Vzdělávání soudců a státních zástupců.....	12
4.4. Systémové a paušální zamezení infiltrace extremistů.....	13
5. Efektivně a korektně proti násilí.....	17
5.1. Bezpečnostní opatření při extremistických akcích.....	17
5.2. Oběti trestné činnosti z nenávisi.....	19
6. Protiextremistické aktivity nad rámec Koncepce boje proti extremismu pro rok 2011.....	19
6.1. Ministerstvo vnitra.....	19
6.1.1. Oblast prevence.....	19
6.1.2. Oblast výzkumu.....	21
6.1.3. Oblast vzdělávání.....	22
6.1.4. Oblast integrace cizinců.....	24
6.2. Ministerstvo práce a sociálních věcí.....	26
6.3. Ministerstvo kultury.....	31
6.3.1. Oblast církví a náboženských společností.....	32
6.3.2. Oblast médií a audiovize.....	33
6.3.3. Oblast regionální a národnostní kultury.....	33
6.3.4. Oblast umění, literatury a knihoven.....	34
6.3.5. Oblast ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií.....	34
Muzeum romské kultury.....	35
Památník Terezín.....	35
Památník Lidice.....	36
Národní muzeum - Náprstkovo muzeum.....	36
6.4. Ministerstvo spravedlnosti.....	36
6.4.1. Oblast vzdělávání.....	36
6.4.2. Oblast legislativní.....	36
6.4.3. Státní zastupitelství.....	37
6.4.4. Probační a mediační služba.....	39
6.4.5. Institut pro kriminologii a sociální prevenci.....	41
6.5. Úřad vlády.....	43
7. Seznam použitých zkratk.....	45

ÚVODNÍ POZNÁMKA

Koncepce boje proti extremismu pro rok 2014 byla schválena usnesením vlády č. 372 ze dne 21. května 2014. Při jejím vyhodnocení byla zachována struktura dokumentů, tedy dělení na pět pilířů:

- 1) Komunikací proti demagogii.
- 2) Vědomostí proti totalitářům.
- 3) Jednotná protiextremistická platforma.
- 4) Odbornost a imunita.
- 5) Efektivně a korektně proti násilí.

V druhé části dokumentu jsou uvedeny další aktivity uskutečněné orgány státní správy, které nejsou vždy primárně protiextremistické, boji s extremismem ale napomáhají. V závěru je uveden seznam zkratk.

Podkladovými materiály přispěli, kromě Ministerstva vnitra a Policie ČR, zástupci resortů státní správy, konkrétně spravedlnosti, obrany, školství, mládeže a tělovýchovy, kultury, práce a sociálních věcí a dále Úřadu vlády a Nejvyššího státního zastupitelství.

1. Komunikací proti demagogii

1.1. Otevřené a zodpovědné zpravodajství a PR

- Pravidelně aktualizovat stávající informační a analytické materiály na webových stránkách. Zajistit jejich snadnou dostupnost. Pravidelně publikovat kvartální zprávy o scéně od Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra.
- Aktivně kontaktovat novináře a zodpovědně jim poskytovat informace s přidanou hodnotou. V případě informování o extremistické agresi volit ofenzivní přístup zohledňující, respektive předvídající, možné dopady těchto násilností. Platí zásada nulové tolerance vůči násilnostem ze strany extremistů.
- Korektně informovat o pachatelích z hlediska národnosti, respektive etnicity.

Gesce: Ministerstvo vnitra, Policie ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Úřad vlády ČR.

Termín: průběžně.

Způsob plnění:

Ministerstvo vnitra:

Ze strany MV ČR pravidelně podávány informace včetně kvartálních zpráv. Většina informací k dispozici ve specializované sekci k extremismu: <http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>, či v sekci zpravodajství. Rovněž docházelo k pravidelnému informování ze strany relevantních složek PČR. V rámci PČR k tomuto dochází ke specializovaným školením: kurzy pro velitele bezpečnostních opatření a instrukčně metodická zaměstnání tiskových pracovníků. Rovněž byly vytvořeny metodické pomůcky.

Vláda České republiky na svém zasedání dne 11. prosince 2013 schválila usnesení č. 935 k opatřením pro řešení sociálních nepokojů. Toto usnesení v bodě II.5 ukládá vyjmenovaným ministrům „koordinovaně a efektivně reagovat prostřednictvím médií na objevující se nepravdivé informace o Romech a o aktivitách a opatřeních učiněných v boji proti eskalaci sociálního napětí.“ Policie ČR ve spolupráci s Ministerstvem vnitra (odbor tisku a public relations, odbor prevence kriminality, odbor bezpečnostní politiky) i v návaznosti na toto usnesení vydala „Metodiku mediální komunikace za účelem snižování bezpečnostních rizik v sociálně vyloučených lokalitách“. Součástí metodiky je mj. i doporučení sledovat a aktivně a důsledně vyvracet objevující se nepravdivé informace a mýty (např. o Romech či příslušnících dalších menšin). Ty totiž mohou eskalovat sociální napětí a vést až k extremistickým akcím.

Úřady vlády:

Úřad vlády a zejména pak Agentura pro sociální začleňování pravidelně zveřejňovaly relevantní aktuální informace, k dohledání jsou např. na www.vlada.cz, či www.socialni-zaclenovani.cz.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy:

Informační a analytické materiály na webových stránkách www.msmt.cz a www.prevence-info.cz byly pravidelně aktualizovány a doplňovány. Tyto webové stránky

jsou snadno dostupné všem subjektům v oblasti primární prevence i všem dalším zájemcům o tuto oblast.

1.2. Internet bez nenávistné propagandy

- Pokračovat v činnosti policejní internetové Helpline pro hlášení nelegálního a nežádoucího obsahu pro veřejnost. Na konci roku 2014 činnost Helpline vyhodnotit.
- Komunikovat s komerčními subjekty v případě výskytu nelegálních extremistických obsahů na Internetu hostovaných na serverech třetích zemí. Ministerstvu vnitra poskytnout součinnost v případě potřeby a v rámci své působnosti Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Gesce: Ministerstvo vnitra, Policie ČR a v případě druhého úkolu i Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Termín: 31. prosince 2014.

Způsob plnění:

V oblasti potírání nelegálního obsahu internetu bylo v rámci Helpline v roce 2014 zaznamenáno 6590 podání občanů. Šíření nenávistné propagandy se týkalo **189** podání.

Ministerstvem vnitra nebyla vyžadována po Ministerstvu průmyslu a obchodu součinnost ve věci komunikace s komerčními subjekty.

1.3. Protiextremistická kampaň

- Pokračovat v realizaci celostátní kampaně upozorňující na problematiku násilí z nenávisti, zaštitěnou Agenturou pro sociální začleňování.

Gesce: Úřad vlády.

Termín: 31. prosince 2014.

Způsob plnění:

Agentura pro sociální začleňování je realizátorem dlouhodobého projektu „**Kampaň proti násilí z nenávisti**“. Jeho součástí je iniciativa HateFree Culture, jejímž cílem je oslovit mladé lidi ve věku 15 - 25 let a poskytnout jim atraktivní a důvěryhodné informace skrze komunikační kanály, které jsou jim blízké - tedy především sociální sítě. V rámci projektu se tím zaměřuje na monitoring tzv. hatespeech a snaží se na tyto projevy nenávisti aktivně reagovat. Projekt byl oficiálně spuštěn v druhé polovině listopadu 2014 spoty v českých televizích a rádiích.

Zveřejněn byl také rozsáhlý průzkum mezi mladými na téma násilí z nenávisti, který v období 5. - 19. listopadu 2014 realizovala agentura MEDIAN. Výzkum přinesl zajímavá zjištění ohledně vnímání pojmu násilí z nenávisti či důvěry respondentů ve zkrácené informace a hoaxy. Z výzkumu vyplynulo například to, že 46 % respondentů bylo přístupných argumentům, které zodpovědnost za napadení rozkládají mezi útočníky a oběti (mohly si to zavinit svým oblékáním, příslušností k určité skupině apod.). Nebo to, že u nepravdivých výroků o Romech bylo pouze 20 - 34 % respondentů schopno přímo identifikovat nepravdivost. Častěji uváděli, že neví/nedokáží posoudit, což vytváří další potenciál pro šíření hoaxů, které mohou mladé lidi přesvědčovat svým opakováním či přenosem do jiných forem

komunikace (septanda) apod. Výzkumná zpráva je k dispozici na: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri-dienstbier/tiskove-informace/o-mensinach-mame-dostatek-informaci--rikaji-mladi--casto-ale-veri-nenavistnym-famam-124835/>.

Na webu hatefree.cz mají návštěvníci možnost seznámit se s příběhy obětí násilí z nenávisť, sami kreativně tvořit audiovizuální obsah a především navštívit sekci „Hejtomat“, kde jsou průběžně vyvraceny nejběžnější nenávisťné hoaxy. Projekt bude dále pokračovat budováním sítě tzv. HateFree Zón, což jsou kavárny, kluby, divadla a další instituce, které svůj prostor vyhlásí jako místo, kde pro násilí a nenávisť není místo. Aktivity projektu budou pokračovat až do dubna 2016. Doposud iniciativa vyvolala především pozitivní reakce.

2. Vědomostí proti totalitářům

2.1. Vzdělávání dětí a učitelů

- Podporovat projekty primární prevence na školách a školských zařízeních zaměřených na prevenci kriminality, kde jednou z priorit je i oblast extremismu.
- Plnit úkoly v Národní strategii primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v působnosti MŠMT na období 2013-2018.
- Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti primární prevence rizikového chování ve školách, školských zařízeních a v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy zaměřené na oblast prevence extremismu.
- Stávající informační a analytické materiály v rámci primární prevence extremismu na webových stránkách pravidelně aktualizovat a doplňovat.

Gešce: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Termín: 31. prosince 2014.

- Poskytovat všestrannou pomoc a podporu při provádění stávajících preventivních, vzdělávacích projektů ze strany Ministerstva vnitra a Policie ČR.

Gešce: Ministerstvo vnitra a Policie ČR.

Termín: 31. prosince 2014.

Způsob plnění:

MŠMT na rok 2014 vyhlásilo **dotační program na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování** v působnosti resortu MŠMT, na který ze svého rozpočtu vyčlenilo 20 mil. Kč. V rámci tohoto dotačního programu byly podporovány zejména programy dlouhodobé primární prevence rizikových forem chování dětí a mládeže. Příjemci dotací byly školy, školská zařízení a nestátní neziskové organizace, které pracují s dětmi a mládeží. V roce 2014 byly projekty pro oblast kriminality, kde jednou z priorit je i oblast prevence extremismu, rasismu a xenofobie, podpořeny celkovou částkou 8 765 300,- Kč. Výsledky dotačních řízení jsou zveřejněny na www.msmt.cz v sekci „Vzdělávání“ - „Speciální vzdělávání“, odkaz „Prevence“.

Internetový portál www.prevence-info.cz, který MŠMT vytvořilo v roce 2011, sdružuje informace z oblasti primární prevence rizikového chování dětí a mládeže. Jednou z oblastí, které se tento portál věnuje je i problematika extremismu, rasismu a xenofobie.

Obsahem všech **rámcových vzdělávacích programů** pro střední vzdělávání je průřezové téma Občan v demokratické společnosti a vzdělávací oblast Společenskovední vzdělávání, kde je extremismus a boj proti extremismu začleněn. Dále pak zaleží na podmínkách a možnostech školy, jak tento pojem dále rozpracuje ve svých školních vzdělávacích programech. Střední školy, které vzdělávají žáky v oborech 68-42-M/01 Bezpečnostně právní činnost, mají problematiku extremismu ve svých programech rozpracovanou ve větším rozsahu, než školy vzdělávající žáky v ostatních oborech s maturitní zkouškou nebo výučním listem.

Důležitou součástí rámcových vzdělávacích programů pro základní školy (dále jen „RVP ZV“) je prevence rasistických, xenofobních a extrémistických postojů, výchova k toleranci a respektování lidských práv a výchova k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí a k ochraně uměleckých a kulturních hodnot.

V oboru Dějepis na druhém stupni základních škol je v RVP ZV tato tematika začleněna v tematickém okruhu Moderní doba, zejména v očekávaných výstupech:

- Žák rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů.
- Žák charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu.
- Žák na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv.

V oboru Výchova k občanství se prezentuje v tematickém okruhu Člověk ve společnosti, hlavně v očekávaných výstupech:

- Žák objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám.
- Žák rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extrémistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti.

Problematika extremismu je dále součástí průřezového tématu Multikulturní výchova, zejména v tematických okruzích: Kulturní rozdíly, Lidské vztahy, Etnický původ, Multikulturalita a Princip sociálního smíru a solidarity. Prostor se dále nabízí i v doplňkovém vzdělávacím oboru Etická výchova.

Aktuálně vydalo MŠMT v září 2014 pod č.j. MSMT 33 821/2014 následující **stanovisko k problematice zahalování muslimek na půdě škol**:

Považujeme za nutné zdůraznit, že zákaz nošení pokrývek hlavy je možné považovat za tzv. nepřímou diskriminaci, kdy žákovi, kterému jeho vyznání (svědomí) nařizuje nosit pokrývku hlavy (např. řádové sestry či muslimské ženy), je způsobena újma na subjektivních právech, a tím je mj. svoboda projevu svého náboženství (čl. 16 odst. 1 Listiny základních práv a svobod: „*Každý má právo svobodně projevovat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu.*“). Dále podle čl. 3 odst. 3 Listiny „*Nikomu nesmí být způsobena újma na právech pro uplatňování jeho základních práv a svobod.*“

Proto ustanovení školního řádu nemají explicitně ani implicitně vyjadřovat situace, kdy by se žák musel rozhodovat mezi svobodou projevu svého náboženství a svým úmyslem vzdělávat se. Vnitřní předpisy školy mohou připustit omezení svobody vyznání žáků jen tam, kde je to v souladu s právními předpisy nezbytné z důvodu upřednostnění jiných základních práv a svobod.

MŠMT v roce 2013 vydalo **Národní strategii prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže** v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013 – 2018 (dále jen „Strategie“). Strategie je zveřejněna na webových stránkách MŠMT. MŠMT plní průběžně úkoly obsažené ve Strategii.

V roce 2014 bylo v rámci dotačního řízení na realizaci aktivit v oblasti rizikového chování podpořeno i **vzdělávání pedagogických pracovníků** v oblasti primární prevence rizikového chování zaměřené na oblast prevence extremismu. Vzdělávací programy s tematikou extremismu má ve své nabídce také Národní institut pro další vzdělávání ve své nabídce v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Informační a analytické materiály na webových stránkách www.msmt.cz a www.prevence-info.cz byly pravidelně aktualizovány a doplňovány. Tyto webové stránky jsou snadno dostupné všem subjektům v oblasti primární prevence i všem dalším zájemcům o tuto oblast.

3. Jednotná protiextremistická platforma

3.1. Prevence

- Podporovat protiextremistické preventivní projekty.
- Podporovat projekty v oblasti sociálního vyloučení.

Gesce: Ministerstvo vnitra a Policie ČR.

Termín: 31. prosince 2014.

Způsob plnění:

Široká paleta pozitivně hodnocených **preventivních aktivit MV s dopadem na oblast extremismu, či orientovaných na zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách je zmíněna v kapitole 6.1.1 Oblast prevence.**

- Vytvořit a následně podporovat zavádění probačních programů pro mladistvé pachatele, které jsou cíleny na snížení projevů násilí a dále podporovat (rozšiřovat, inovovat) týmy pro mládež, tzn. podporovat multidisciplinární přístup k řešení kriminality mládeže spojené s projevy násilí, včetně extremismu.

Gesce: Ministerstvo spravedlnosti.

Termín: 31. prosince 2014.

Způsob plnění:

Probační a mediační služba ČR:

Probační a mediační služba (dále jen „PMS“) se plnění tohoto úkolu věnuje dlouhodobě. V r. 2014 se jednalo o aktivity v oblastech **akreditačního a doračního řízení pro probační programy pro mladistvé pachatele trestných činů, projektovou činnost, činnost pracovní skupiny Probation and Prisons či v neposlední řadě využívání služby Mentor**. Více informací v kapitole 6.4.4. Probační a mediační služba.

3.2. Města a obce

- Pořádat konzultační dny pro zpracovatele shromažďovací agendy na krajské úrovni.
- Průběžně doplňovat na webových stránkách Ministerstva vnitra informace ke shromažďovací agendě.
- Navrhnout změny zákona o právu shromažďovacím, nebo usměrňovat praxi výkladovými stanovisky.

Gesce: Ministerstvo vnitra.

Kontrolní termín: 31.prosince 2014.

Způsob plnění:

V roce 2014 byl konán **konzultační den k problematice práva shromažďovacího** v rámci konzultačního dne k přestupkové problematice konaného odborem všeobecné správy Ministerstva vnitra pro zpracovatele přestupkové agendy dne 10. 6. 2014. Věnován byl aktuální judikatuře Nejvyššího správního soudu (NSS) stran tzv. blokačních shromáždění, dále judikatuře Evropského soudu pro lidská práva (ESLP), dále bylo upozorněno na příklady tzv. špatné praxe a krajsí koordinátoři byli vyzváni k intenzivnější metodické aktivitě, bylo upozorněno na aktuální bezpečnostní rizika a pozornost byla věnována i judikatuře NSS týkající se vůči dětem a mládeži pohoršlivých shromáždění. Jako pozitivum lze zmínit, že rozsudkem ze dne 30.10.2014, č.j. 6 As 125/2013-50, NSS potvrdil legalitu zákazu pravicově-extremistického shromáždění v Českých Budějovicích na sídlišti Máj.

Ministerstvo vnitra i nadále operativně poskytovalo **metodickou pomoc městům a obcím**, kde se konala extremistická shromáždění, včetně metodické pomoci s vedením správních řízení (např. Děčín, Přerov). Metodická pomoc byla poskytována i v rámci výjezdů zaměstnanců Odboru bezpečnostní politiky MV (např. Ústí nad Labem, Děčín, Příbram, Plzeň, Praha), jakož i vydáváním stanovisek ke konkrétním výkladovým problémům v oblasti práva shromažďovacího. Důležitá stanoviska byla poskytnuta (zejména odborné) veřejnosti (města, obce, Policie ČR) způsobem umožňujícím dálkový přístup, jakož i přímou cestou (rozesílání elektronickou cestou).

Odbor bezpečnostní politiky dále připravil velkou **komplexní novelu zákona o právu shromažďovacím**, která posiluje a upřesňuje pravomoci obecních úřadů a Policie ČR, zjednodušuje proces rozpouštění shromáždění, nově komplexně upravuje a zároveň zpřísňuje správní trestání za porušení zákona, sjednocuje a vyjasňuje terminologii zákona a krom jiného též zakotvuje pravomoc obce ke stanovení podmínek konání shromáždění, což lze využít právě u extremistických shromáždění (např. pochody do sociálně vyloučených lokalit) k

úpravě trasy pochody, podmínek jeho konání apod., jakož i k řešení kolize více shromáždění oznámených na jedno místo. Novela byla předložena vládě ČR v říjnu 2014.

4. Odbornost a imunita

4.1. Vzdělávání policistů

Pokračovat ve:

- Školení velitelů bezpečnostních opatření.
- Školení pro specialisty Služby kriminální policie a vyšetřování.
- Vzdělávacích aktivitách pro členy Antikonfliktních týmů, včetně celostátního instruktážně metodického zaměstnání.

Gesce: Policie ČR.

Kontrolní termín: 30. června 2014.

Způsob plnění:

Proběhl jeden běh **školení velitelů bezpečnostních opatření**. Kurz „Operativně pátrací činnost v prostředí extremistických skupin s využitím informátora“ se v roce 2014 kurz nerealizoval. V rámci kurzu „**Zhotovení, zpracování a archivace digitálních obrazových dat**“ bylo v pracovišti Ruzyně v roce 2014 proškoleny 7 policejních specialistů na extremismus. V rámci dvou běhů „**Specializačního kurzu pro přípravu členů antikonfliktních týmů Policie ČR**“ bylo v pracovišti Ruzyně proškoleny 26 specialistů.

4.2. Organizační opatření v Policii ČR

- V oblasti institucionálního zabezpečení plnit Mimořádné opatření „Extremismus 2014“.
- Klást důraz na operativní rozpracovávání extremistické trestné činnosti. V oblasti získávání poznatků k extremismu klást důraz nejen na činnost Služby kriminální policie a vyšetřování, ale zaměřit pozornost k projevům extremismu ze strany pořádkové policie v rámci běžného výkonu služby. Takto zjištěné informace předávat prostřednictvím stávajících informačních systémů analytickému pracovišti Krajského ředitelství policie ČR, které je zpracuje a předá příslušnému specialistovi Služby kriminální policie a vyšetřování na extremismus.
- Seznamovat policisty základních útvarů o specialitech na extremismus o možnosti tyto kontaktovat k zajištění správného kvalifikování a ujednocení postupu ve vyšetřování, a zároveň včasné informovanosti specialistů o trestné činnosti s extremistickým podtextem.
- Využívat analytické podpory Národního kontaktního bodu pro terorismus, přičemž zároveň bude platit hlásná povinnost krajských ředitelství policie vůči Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu.
- Klást důraz na spolupráci policistů po linii extremismu a styčných důstojníků pro menšiny.
- Zaměřit se na trestnou činnost s extremistickým podtextem na Internetu a sociálních sítích.
- Důsledně rozpracovávat neonacistické struktury s důrazem na nově se etabloující subjekty.
- Zpracovat Soubor doporučených postupů vyšetřování trestných činů s extremistickým podtextem.

- Do konce roku provést analýzu a rozhodnout o možné reorganizaci stávajících pracovních skupin „Extrem“ Policie ČR, tedy o vytvoření jednotné struktury na úrovni krajských ředitelství Policie ČR za účelem zvýšení efektivity, flexibility a samotné operability.

Gesce: Policie ČR.

Termín: Průběžně, úkoly „Soubor doporučených postupů vyšetřování trestných činů s extremistickým podtextem“ a „Analýza a rozhodnutí o reorganizaci pracovních skupin Extrem“ - 31. prosince 2014.

Způsob plnění:

V oblasti institucionálního zabezpečení bylo po celý rok 2014 **plněno Mimořádné opatření „Extremismus 2014“**.

V roce 2014 byl kladen důraz na **operativní rozpracování**, zejména ve vztahu k subjektům levicově extremistické scény.

V rámci metodické činnosti se policisté Služby kriminální policie a vyšetřování zaměřili na **předávání informací mezi pořádkovou a neuniformovanou policií**, zejména za účelem eliminace demonstrací ve vyloučených lokalitách. V rámci metodické činnosti byl kladen důraz na metodickou činnost policejních specialistů k pořádkové policii tak, aby byla zajištěna hlásná povinnost extremistické trestné činnosti a jevů, které mohou vést k eskalaci interetnických konfliktů ve vyloučených lokalitách. Zároveň byl kladen důraz na zajištění znalosti policistů základních útvarů o činnosti pracovní skupiny na extremismus.

Policisté pracovních skupin na extremismus jsou zařazeni v pracovních skupinách styčného důstojníka pro národnostní menšiny, pravidelně se účastní jednání skupiny a informace vztahující se k extremismu jsou bezprostředně poskytovány a vyhodnocovány jak styčným důstojníkem pro národnostní menšiny, tak policisty pracovní skupiny na extremismus. V roce 2014 probíhala za tímto účelem i společná instruktážně metodické zaměstnání obou pracovních skupin.

V oblasti vzdělávání policistů pracovních skupin na extremismus se uskutečnilo **školení policistů se zaměřením na vyhledávání informací v prostředí sociálních sítí**. Školení se zúčastnili policisté Krajských ředitelství policie Jihočeského, Moravskoslezského, Olomouckého, Zlínského, Jihomoravského, Královohradeckého, Pardubického kraje a kraje Vysočina. Zbývající policisté ostatních Krajských ředitelství budou proškoleni v první polovině roku 2015.

Byla zpracována **první část metodického materiálu určená pro vnější službu**, v roce 2015 bude dokončen metodický materiál pro Službu kriminální policie a vyšetřování.

Byl vypracován **návrh strukturální reorganizace pracovních skupin „Extrem“ PČR**, který ale nebyl přijat. Proto byl vypracováván návrh nový, který bude v roce 2015 předmětem schvalování.

4.3. Vzdělávání soudců a státních zástupců

- Zařadit problematiku extremismu, rasismu a xenofobie do vzdělávacího plánu v roce 2014, zaměřit se na příčiny těchto jevů i na procesní opatření v boji proti nim.

Gesce: Ministerstvo spravedlnosti.

Kontrolní termín: 30. června 2014.

Způsob plnění:

V roce 2014 realizovala Justiční akademie **2 dvoudenní semináře výslovně zaměřené na problematiku extremismu**. Ve dnech 12. - 14. března proběhl třídenní seminář **Pravicový extremismus**, a ve dnech 13. - 14. října dvoudenní seminář **Extremismus**, kde se objevila i problematika extremismu levicového, terorismu a motocyklových gangů.

V roce 2014 se Justiční akademie zaměřila na vzdělávání soudců a státních zástupců v oblasti **ochrany práv poškozených a obětí trestných činů**, a to zejména v souvislosti s přijetím nového zákona č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů (včetně informace o vyhlášce ministerstva spravedlnosti č. 119/2013 Sb. o standardech kvality poskytovaných služeb podle zákona o obětech trestných činů). Akce byly zaměřené na dopad zákona o obětech trestných činů do trestního řízení a na práva poškozeného v trestním řízení, dále na aplikaci vhodných předběžných opatření dle trestního řádu. V neposlední řadě pak na vyhledávání a zajišťování elektronických důkazních prostředků.

Další vzdělávací akce související s extremismem jsou uvedeny v kapitole 6.4.1. Oblast vzdělávání a 6.4.3. Státní zastupitelství.

4.4. Systémové a paušální zamezení infiltrace extremistů

- Pokračovat v nastavených opatřeních proti infiltraci extremistů do bezpečnostních sborů (Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR, Vězeňská služba ČR, Celní správa ČR) a Armády ČR. Tímto jsou myšleny lustrace, preventivní, vzdělávací, organizační, legislativní či jiné aktivity.

Gesce: Ministerstvo vnitra, Policie ČR, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo obrany, Ministerstvo financí.

Termín: Průběžně.

Způsob plnění:

Policie ČR a Hasičský záchranný sbor ČR:

Opatření bylo plněno průběžně na základě nastavených pravidel v rámci personálních pracovišť a Služby kriminální policie a vyšetřování.

Vězeňská služba:

Tématům souvisejícím s problematikou extremismu, radikalismu apod. byla věnována pozornost především v rámci **Plánu služební a profesní přípravy**, kde je problematika extremismu zařazena jako jedno ze školených témat. Tímto tématem prochází všichni zaměstnanci organizačních jednotek. Jako problém se v této souvislosti jeví znalosti školitelů, kteří vycházejí pouze z omezeného množství písemných materiálů a mají sami často pouze omezené znalosti o problematice extremismu, terorismu apod.

Odborným tématům o extremismu a radikalismu byla věnována pozornost i v systému vzdělávání **Akademie Vězeňské služby ČR**, a to zejména v základní odborné přípravě, která

je určena pro všechny nově nastupující zaměstnance. V reakci na vývoj bezpečnostní situace a z důvodů potřeby zajištění dalšího odborného vzdělávání zaměstnanců nad rámec nástupních kurzů vedení Vězeňské služby ČR rozhodlo o hlubší spolupráci se specializovaným útvarům PČR, konkrétně s Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu.

Zamezit průniku extremistů do řad zaměstnanců Vězeňské služby ČR bylo úkolem také personálních oddělení na jednotlivých organizačních jednotkách. Skutečnost, že daná osoba nepropaguje, nepodporuje nebo nesympatizuje s hnutím, které prokazatelně směřuje k potlačování práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, náboženskou nebo rasovou zášť vůči jiné skupině osob, písemně uchazeč o pracovní poměr stvrdí svým podpisem. Obdobné úpravy se užije i v případě přijímání do služebního poměru příslušníka bezpečnostního sboru. Při příjmu zájemce do služebního poměru spolupracuje personální oddělení konkrétní organizační jednotky s PČR.

Vězeňská služba kladla důraz na předcházení radikalizaci a její odhalování, spolupracovala v tomto směru s dalšími bezpečnostními složkami a využívala k tomu tematických metodických pomůcek.

Pololetně byla pak Pověřeným orgánem Vězeňské služby ČR zpracována **zpráva o problematice extremismu v českých a moravských věznicích a vazebních věznicích** a byla zasílána na Generální ředitelství Vězeňské služby ČR.

Celní správa ČR:

V roce 2014 spolupracovalo **Psychologické pracoviště Celní správy ČR** s pracovištěm **odboru 40 Generálního ředitelství cel**, které centrálně zajišťuje pro všechny útvary nábor a výběr nových uchazečů. Uvedené pracoviště má na starosti také problematiku **detekce extremistických znaků a projevů u nově přijímaných osob**. Vzhledem k tomu, že pracoviště působí pro celou Českou republiku, mají pracovníci větší možnost postupně získávat zkušenosti s uchazeči, kteří mohou zastávat a projevovat extremistické postoje. V souvislosti s přijímáním příslušníků do služebního poměru k celní správě z řad občanů musí být všichni uchazeči psychologicky prošetřeni. Při posuzování osobnostní způsobilosti byl kladen vysoký důraz na **detekci anomaly a extremity** v osobnosti uchazečů. Tyto skupiny osobnostních charakteristik mohou souviset s extremistickými postoji a díky nim lze predikovat chování nesoucí znaky extremismu a dalších společensky nebezpečných jevů.

Jedním ze vzdělávacích projektů celní správy byl **projekt „CESTYL“**, jehož cílem bylo zkvalitnění odborné přípravy pro výkon služby na mezinárodních letištích. Profesní vzdělávání v rámci tohoto projektu bylo mimo jiné zaměřeno také na extremismus. V roce 2013 byl pozastaven z důvodu požadavků o rozšíření výuky do více modulů. Vzdělávání o extremismu bude zařazeno do jednoho z modulů. V rámci **vzdělávací činnosti** proti extremismu byl i v roce 2014 zařazen do osnov „Základního celního kurzu“ blok s **problematikou národnostních, etnických nebo náboženských menšin** žijících na území České republiky. Výuka byla koncipována jako prezentace zásad pozitivních komunikačních schopností příslušníka Celní správy ČR vůči příslušníkům menšin. Obdobné vzdělávací obsahy byly zařazovány do profesního vzdělávání celníků sloužících na pozicích s častým kontaktem s minoritami.

Diagnostické a vzdělávací aktivity zaměřené na problematiku extremismu a menšin jsou prováděny u celní správy od roku 2010. V letech 2010 – 2014 nebylo zaznamenáno

žádné podezření, ani konkrétní projev extremismu v řadách příslušníků Celní správy ČR. Díky tomu **jsou považovány používané diagnostické metody a vzdělávací programy za dostatečnou prevenci.**

Armáda ČR:

V rámci dlouhodobě platných úkolů Ministerstva obrany (dále jen „MO“) v oblasti boje proti extremismu byla věcně dotčenými rezortními subjekty věnována pozornost nově přijímaným zájemcům o služební poměr vojáka z povolání s cílem eliminovat jedince, kteří inklinují k extremistickým hnutím.

Problematika podpory, propagace nebo sympatizování s hnutím, které prokazatelně směřuje k potlačování práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, náboženskou nebo rasovou zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, byla zahrnuta **do návrhu zákona o službě vojáků v záloze**, který má nahradit současný zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze, ve znění pozdějších předpisů. V návrhu tohoto zákona, který byl předložen k projednání Legislativní radě vlády ČR, jsou navrhována pro vojáky v aktivní záloze stejná opatření, která jsou zahrnuta do zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů.

Koordinaci úkolů v boji proti extremismu zabezpečovala **Rezortní komise pro prevenci** (dále jen Rezortní komise), která je poradním, koordinačním a iniciujícím orgánem ministra obrany k řešení otázek spojených s problematikou prevence. U vojenských útvarů a zařízení (dále jen „vojenské útvary“) si vedoucí zaměstnanci k zabezpečení úkolů prevence zřídili komise pro prevenci nebo si pro tuto oblast určili poradce. Rezortní komise byla na svých zasedáních pravidelně informována o situaci v oblasti výskytu extremismu v rezortu MO. Po posouzení, že stávající opatření primární prevence realizovaná v rámci boje proti extremismu jsou dostačující a účinná, zrušila Rezortní komise pracovní skupinu, kterou si zřídila k řešení problematiky prevence projevů extremismu.

Ministr obrany schválil dne 28. listopadu 2014 novou „**Koncepci primární prevence rizikového chování personálu rezortu Ministerstva obrany na období let 2015 – 2019.**“ Součástí koncepce je problematika boje proti extremismu. Koncepce analyzuje stávající stav ve výskytu extremismu v rezortu MO a realizované preventivní aktivity, vytipovává rizikové skupiny personálu rezortu MO v oblasti možných projevů extremismu a stanovuje dlouhodobě platná preventivní opatření v boji proti extremismu s konkrétní odpovědností a termíny jejich plnění.

V roce 2014 bylo v rámci rezortního **Programu prevence kriminality** realizováno celkem 70 projektů primární prevence u vojenských útvarů, v jejichž rámci byla pozornost prioritně zaměřena na stanovené skupiny personálu s vyšší mírou rizikového chování a na specifické formy primární prevence v oblasti prevence kriminality včetně boje proti extremismu.

Průběžně bylo prohlubováno **vzdělání všech zaměstnanců a příslušníků MO** v oblasti boje proti extremismu, ochrany lidských práv a aktuálních kriminálně rizikových jevů. Vzdělávací aktivity v oblasti boje proti extremismu byly zabezpečovány vojenskými útvary podle jejich skutečných potřeb, tzn. samostatně nebo v rámci projektu vzdělávání, který byl zabezpečen centrálním způsobem, kdy např. Vojenská policie zabezpečila 10 přednášek k problematice boje proti extremismu. U vojenských útvarů bylo průběžně

zabezpečeno proškolení nově přijatých zaměstnanců a příslušníků rezortu MO v oblasti problematiky extremismu, právních aspektů apod. Zvláštní pozornost byla věnována studentům Univerzity obrany a žákům Vojenské střední a Vyšší odborné školy Ministerstva obrany v Moravské Třebové. Na realizaci výše uvedeného proškolení se podíleli kromě lektorů Vojenské policie také pedagogičtí pracovníci vojenských škol.

Kontrolní činnosti s cílem odhalit případné projevy extremismu či jeho sympatizanty byly průběžně prováděny velitelskými a dalšími příslušnými kontrolními orgány (např. Vojenskou policií, Vojenským zpravodajstvím, apod.)

U příslušníků, kteří jsou předurčení k vyslání do zahraničních operací, bylo prováděno Společným operačním centrem MO pravidelné školení v oblasti extremismu, a dále tito příslušníci byli prověřováni orgány Vojenského zpravodajství z důvodu eliminace osob podezřelých ze sympatií k extrémistickým hnutím. Při zjištění podezření na závadové jednání v této oblasti v době plnění úkolů v zahraniční operaci je řešena okamžitá repatriace.

Na základě informací od Vojenské policie a Vojenského zpravodajství, které se vztahují k projevům extremismu, byla následně přijímána adekvátní opatření. Pravidelně zasílané týdenní souhrnné informace od Vojenské policie o protiprávním jednání příslušníků AČR, včetně zjištěných projevů extremismu, rasismu nebo xenofobie, byly postupovány na příslušné velitelské stupně s personální pravomocí, kde byla přijímána odpovídající opatření.

V rámci priorit primární prevence stanovených Rezortní komisí v oblasti vzdělávání byla mimo jiné doporučena tematika „Nezdravé mezilidské vztahy“, kam patřila také problematika podporování a propagování hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka.

K podpoře informovanosti personálu rezortu MO a pracovníků, zabezpečujících rezortní preventivní aktivity, byly průběžně aktualizovány rezortní intranetové stránky „**Prevence sociálně nežádoucích jevů**“. Nově byly na těchto stránkách zveřejněny také výpisy dílčích úkolů stanovených rezortu MO věcně příslušnými usneseními vlády v oblasti boje proti extremismu.

V rámci odborné a metodické pomoci pracovníkům zabezpečujícím rezortní preventivní aktivity byly v roce 2014 zorganizovány odborné přípravy předsedů a metodiků útvarových komisí pro prevenci, kterých se zúčastnilo celkem 279 osob. V rámci těchto příprav byly řešeny také aktuální problémy prevence na místních úrovních včetně problematiky extremismu. Veškeré prezentace a informace z těchto odborných příprav byly zveřejněny na intranetových stránkách „Prevence sociálně nežádoucích jevů“.

Schválenou „Konceptí primární prevence rizikového chování personálu rezortu Ministerstva obrany na období let 2015 – 2019“ byly stanoveny následující dlouhodobě platné rezortní úkoly v boji proti extremismu:

- Prioritně věnovat pozornost oblasti přijímání nových zájemců o služební poměr a pracovní poměr v rezortu MO a zařazování vojáků v záloze do aktivních záloh, s cílem eliminovat personál, který inklinuje k extrémistickým hnutím.
- Pokračovat v rozvíjení spolupráce Vojenské policie s Policií ČR při odhalování osob podporujících a sympatizujících s hnutími, která směřují k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásají zejména národnostní a rasovou nesnášenlivost. Zabezpečit

přednáškovou činnost pro nové žáky a studenty vojenských škol zaměřenou na problematiku extremismu, jeho odhalování a právní odpovědnost.

- Zabezpečit proškolení vojáků v základní přípravě a vojáků v záloze ve výkonu vojenské činné služby v problematice extremismu.
- Zabezpečit proškolení nového personálu v problematice extremismu.
- Zabezpečit periodické proškolení personálu v problematice extremismu – aktuální stav extremistické scény v ČR a jeho možné dopady do rezortu MO.
- Zabezpečit pravidelnou aktualizaci informací z oblasti boje proti extremismu a jejich dostupnost všemu personálu.
- Seznamovat členy Rezortní komise s aktuální extremistickou scénou v jednotlivých krajích ČR.

Generální inspekce bezpečnostních sborů

GIBS organizovala v roce 2014 samostatnou **přednáškovou činnost**, která byla nejčastěji součástí jednotlivých segmentů profesního vzdělávání a odborné přípravy příslušníků bezpečnostních sborů. V roce 2014 bylo ze strany GIBS realizováno celkem 93 preventivních přednášek cíleně zaměřených na trestnou činnost a další protiprávní jednání, kterých se dopouštějí příslušníci bezpečnostních sborů v působnosti inspekce.

Cílovými skupinami z celkem 3000 respondentů byli opět frekventanti několika běhů základní odborné přípravy Policie České republiky, Vězeňské služby České republiky a Celní správy České republiky, studenti Policejní akademie ČR v Praze, účastníci školení a instrukčně-metodických zaměstnání organizovaných jednotlivými složkami s územně vymezenou i celorepublikovou působností zmiňovaných bezpečnostních sborů. Jednalo se o 640 účastníků z řad Policie ČR (realizováno 18 přednášek), 1405 z řad Vězeňské služby ČR (38 přednášek), 690 z řad Celní správy ČR (32 přednášek). Několik preventivních přednášek bylo rovněž realizováno pro studenty středních a vysokých škol se zaměřením na vnitřní bezpečnost České republiky a řadu dalších posluchačů, jejichž činnost přímo souvisí s danou problematikou.

Součástí preventivních přednášek jsou tradičně i **modelové příklady případů řešených inspekcí, včetně sledovaných oblastí, kam patří i extremismus** a jeho projevy ve službě i v době mimo ni. Velký důraz byl kladen také na vnímání projevů extremismu kolegů na pracovišti, neztotožnění se s jejich protiprávním jednáním a možnosti ochrany ze strany inspekce i nadřízených v případě, že se příslušník rozhodne takové jednání oznámit orgánům činným v trestním řízení.

5. Efektivně a korektně proti násilí

5.1. Bezpečnostní opatření při extremistických akcích

- Prohlubovat spolupráci pořádkové policie a Služby kriminální policie a vyšetřování při bezpečnostních opatřeních, zejména v oblasti předávání informací mezi jednotlivými součástmi. Týká se to především instruktáží policistů pořádkových jednotek před bezpečnostním opatřením ze strany specialistů na extremismus k zájmovým osobám,

rizikům vyplývajícím u účasti konkrétních extremistických subjektů a osob z řad extremistů.

- Důsledně postihovat trestnou činnosti během shromáždění s extremistickým prvkem. Zaměřit se na extremisty, hooligans a mladé výtržníky. Důsledně dokumentovat a následně vyhodnocovat trestnou činnost.
- Novelizovat interní policejní materiály pro zvládání policejních bezpečnostních opatření. Zohlednit evaluaci činnosti jednotlivých zainteresovaných složek.
- 1x ročně pořádat specializované instrukčně metodické zaměstnání pro velitele bezpečnostních opatření všech krajských ředitelství Policie ČR.

Gesce: Ministerstvo vnitra a Policie ČR.

Termín: Průběžně.

- Využívat v rámci zvládání extremistických akcí metody policejní práce „Low profile policing“ a strategii „3D“¹. V praxi jde zejména o efektivní a bezpečné využívání Antikonfliktních týmů.
- Při předcházení extremistickým akcím komunikovat a spolupracovat s partnery ze samosprávy i neziskového sektoru.

Gesce: Policie ČR.

Termín: Průběžně.

Způsob plnění:

V oblasti předávání informací mezi jednotlivými součástmi PČR před konáním bezpečnostního opatření byly **nastaveny postupy výměny takových informací před akcí, v průběhu a po ukončení**. Důležitým faktorem bylo technické dovybavení členů pracovních skupin na extremismus.

V roce 2014 se **dařilo postihovat extremistickou trestnou činnost v souvislosti se shromážděními**. Jinou otázkou je rychlost trestního řízení v těchto věcech až do vynesení pravomocného rozsudku.

Probíhaly práce na **novelizaci interních policejních dokumentů** pro zvládání bezpečnostních opatření s důrazem na jejich evaluaci.

Proběhla **série instrukčně metodických zaměstnání**, která byla věnována policejním bezpečnostním opatřením a to jak na celorepublikové, tak i na krajské úrovni.

Nasazování Antikonfliktních týmů se stalo běžnou součástí policejních bezpečnostních opatření.

V roce 2014 **policisté Služby kriminální policie a vyšetřování spolupracovali s představiteli samosprávy** za účelem předcházení extremistickým akcím.

¹ Low profile policing (LPP) je strategie minimálního prezentování policejní síly. LPP nevzbuzuje negativní emoce, nedeklaruje se připravenost a očekávání střetu. V okolí akce se pohybují policisté v klasických uniformách nebo členové Antikonfliktních týmů. Pořádkové jednotky jsou mimo vizuální kontakt s veřejností, ale na vhodném místě připraveni k zásahu. Na principy LLP navazuje tzv. strategie 3D, která počítá s třemi stupni řešení potencionálně nebezpečných situací: diskuse, snižování napětí proaktivním přístupem, rázná akce. (Discussion, De-escalation, Determination).

5.2. Oběti trestné činnosti z nenávisti

- Usilovat o implementaci příkladů dobré praxe z konceptu hate (bias) crimes. Spolupracovat s nestátními a mezinárodními institucemi. Zohlednit ustanovení zákona o obětech trestné činnosti v policejní praxi.

Gesce: Ministerstvo vnitra.

Termín: 31. prosince 2014.

Způsob plnění:

Česká republika nadále spolupracovala s **OBSE/ODIHR**. ODIHR vydal **manuál doporučení k monitoringu hate crime**, na kterém se ČR podílela. V loňském roce byla rovněž uskutečněna expertní návštěva ODIHR k problematice shromažďovacího práva. OBP MV ČR zajistilo expertní setkání jak s policií, tak s vybranými experty a zástupci Ústí nad Labem. Výsledná monitorovací zpráva obsahuje některá doporučení, která budou promítnuta do novely zákona o právu shromažďovacím.

ČR se podílí i na nově vzniklé **pracovní skupině k problematice násilí z nenávisti**, kterou založila **Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA)**. ČR se podílí na činnosti podskupiny pro monitoring, kterou vede zástupkyně ODIHR. Cílem je prozkoumat možnosti, jak co nejefektivněji uvést doporučení ODIHR do praxe. ČR se aktivně zabývá i výsledky práce dalších podskupin - podpora spolupráce mezi různými zúčastněnými subjekty a školení pro poskytovatele veřejných služeb.

Ještě před nabytím účinnosti zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů byla započata **série školicích akcí pro příslušníky Policie ČR**. Tato školení absolvovaly již tisíce příslušníků. Pozornost je věnována zejména vysvětlení hlavních principů zákona, základních pojmů (oběť, zvláště zranitelná oběť, důvěrník) a poučovací povinnosti policistů při prvním kontaktu s obětí.

6. Protiextremistické aktivity nad rámec Koncepce boje proti extremismu pro rok 2011

6.1. Ministerstvo vnitra

6.1.1. Oblast prevence

Zásadním koncepčním materiálem v oblasti prevence kriminality je „**Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015**“ (dále jen Strategie), přijatá usnesením vlády č. 925/2011. Odpovědnost za vytváření strategie a koordinaci preventivní politiky má mezipříslušný poradní orgán Ministerstva vnitra - **Republikový výbor pro prevenci kriminality** (dále jen „Republikový výbor“). Jeho úloha je především iniciační, koordinační a informační. Nese gesce za zpracování materiálů pro jednání vlády České republiky z oblasti prevence kriminality. Rozhoduje také o přidělování finančních prostředků

ze státního rozpočtu. V roce 2014 se Republikový výbor věnoval osmkrát² tématům s dopadem na prevenci extremismu.

Ministerstvo vnitra dlouhodobě realizuje **Program prevence kriminality** v krajích a obcích (dále jen „Program“), jehož hlavním cílem je zvyšování pocitu bezpečí občanů, eliminace kriminálně rizikových jevů a ochrana lokálních komunit před kriminalitou. Prioritou Programu je dlouhodobě **zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených komunitách**.

Snaha o co nejvyšší míru zajištění bezpečí obyvatel ČR a realizaci efektivních preventivních opatření byla v roce 2014 zajištěna vyhlášením celkem dvou kol Programu prevence kriminality. Na první všeobecné kolo vyhlášené v listopadu 2012 navázalo další, vyhlášené v květnu 2014, které bylo určeno pouze na neinvestiční projekty. Pro dosažení maximální úspěšnosti a efektivity připravovaných projektů uspořádali konzultanti odboru prevence kriminality pro manažery prevence kriminality obcí a krajů ve všech krajích semináře k Zásadám o poskytování dotací. **V roce 2014 bylo podpořeno celkem 265 projektů prevence kriminality více než 150 obcí a 10 krajů v celkové výši 51.735.000 Kč.** Program prevence kriminality plně akceptuje požadavek vlády na rovnoměrný rozvoj krajů a obcí a koncentraci preventivních aktivit v komplexních programech do rizikových regionů. Nejvíce finančních prostředků bylo přiděleno Ústeckému kraji s vysokou kumulací kriminality a dalších sociálně nežádoucích jevů (celkem 10.572.000 Kč). Nejméně obdrželo hl. m. Praha, a to celkem 810.000 Kč.

V květnu 2014 zřídil ministr vnitra meziresortní **Pracovní skupinu pro řešení problémů sociálně vyloučených lokalit** na úrovni náměstků klíčových ústředních orgánů státní správy a Úřady vlády ČR, ve které jsou zastoupeny i obce a kraje. Skupina se sešla dvakrát a zabývala se především problematikou dávek na bydlení, výkupu kovů, prevencí kriminality, kontrolou ubytoven, migrací sociálně deprivovaných osob, bojem proti drogám, podporou průmyslových zón a brownfields.

Program prevence kriminality v sociálně vyloučených lokalitách

Hlavní aktivitou ve zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených a problémových lokalitách a v importu práva mezi problémové osoby je projekt **Asistent prevence kriminality**. Projekt aktivizuje dlouhodobě nezaměstnané a obtížně zaměstnatelné obyvatele sociálně problémových lokalit, kteří jsou po zaškolení zaměstnáni v rámci obecní policie a podílí se na zvýšení úrovně bezpečí a dodržování veřejného pořádku. **Projekt Asistent prevence kriminality byl v roce 2014 realizován v celkem 53 obcích, ve kterých působilo celkem 170 asistentů** zaměstnaných u obecní policie nebo u obce. V každé obci je také vytvořena pozice Mentora – strážník obecní policie – který asistentům předává úkoly, kontroluje jejich plnění, pomáhá asistentům při zvládání úkolů a překonávání problémů. Tam, kde není obecní policie zřízena, zastává roli Mentora Policie ČR nebo obecní policie sousedního města. S asistenty i Mentory spolupracuje Policie ČR v příslušných lokalitách.

Projekt Asistent prevence kriminality je podporován v současné době ze dvou finančních zdrojů. Prvním je státní rozpočet, kapitola Ministerstvo vnitra, státní účelová dotace v rámci Programu prevence kriminality 2014 (33 obcí, 95 asistentů), druhým zdrojem

² Například se jednalo o: Vývojové trendy v projevech extremismu v ČR (Policejní prezidium ČR), Národnostní menšiny – problematika začleňování z pohledu policie (Policejní prezidium ČR), Metodika k projektu „Bezpečná lokalita – Bezpečné bydlení“ (Městská policie Brno).

je Evropský sociální fond, Operační program lidské zdroje a zaměstnanost, projekt „Asistent prevence kriminality II.“ registrační číslo projektu: CZ.1.04/3.3.00/C5.00001 (20 obcí, 75 asistentů).

V roce 2014 byla vytvořena obsáhlá „**Metodika výběru, přípravy a činnosti asistenta prevence kriminality**“, která je v redukované podobě zveřejněna na internetu MV (<http://www.mvcr.cz/clanek/seznam-metodickych-doporuceni-vyzvy-programu-prevence-kriminality-na-rok-2015.aspx>). V průběhu roku bylo uspořádáno několik společných aktivit obcí realizujících projekt Asistent prevence kriminality se zástupci MV a dalšími odborníky ke sdílení příkladů úspěšné praxe ve zvyšování bezpečí v sociálně vyloučených a problémových lokalitách (např. Kulaté stoly v Praze dne 26. listopadu a v Brně dne 9. prosince za celkového počtu 200 účastníků).

Dalším projektem, který reaguje na konkrétní potřeby obcí s cílem zvýšit bezpečí v bytových domech a jejich bezprostředním okolí, je preventivní projekt „**Domovník – preventista**“, který byl v roce 2013 pilotně odzkoušen v pěti městech ČR: Rotava, Obrnice, Orlová, Frýdek-Místek a Břeclav.

Dílními cíli projektu je snížit stávající rizika vandalismu, pohybu a pobytu nepovolaných osob a rušení nočního klidu; vytvořit podmínky pro dlouhodobé udržení pořádku, společensky žádoucích vztahů a jednání; posílit odpovědnost nájemníků za péči, údržbu a užívání svěřeného majetku; umožnit alespoň částečnou zaměstnanost osob dlouhodobě nezaměstnaných.

V roce 2014 se počet obcí realizujících projekt Domovník – preventista zvýšil na 12 a působilo v nich 26 domovníků. Jedná se o obce: Bruntál, Břeclav, Frýdek – Místek, Hodonín, Hradec Králové, Kolín, Moravský Beroun, Ornice, Orlová, Slaný, Štětí, Vsetín.

Vzdělávání

V roce 2014 byla oblast vzdělávání zaměřena dvěma hlavními směry: 1) vzdělávání asistentů prevence kriminality a domovníků – preventistů zaměřené na úspěšné zvládnutí jejich rolu (úvodní vzdělávání, průběžné a supervize jejich činnosti); 2) vzdělávání strážníků obecní policie a příslušníků Policie ČR zaměřené na zkvalitnění výkonu služby v sociálně vyloučených a problémových lokalitách, využití potenciálu asistentů prevence kriminality a domovníků – preventistů, znalosti o původu a projevech problémů v uzavřených komunitách či v jinak rizikových lokalitách.

6.1.2. Oblast výzkumu

Ministerstvo vnitra (OBVPV) je gestorem národního bezpečnostního výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „bezpečnostní výzkum“). Plní všechny úkoly poskytovatele státní podpory ve výzkumu a vývoji na základě zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění pozdějších předpisů.

MV poskytuje na podporu bezpečnostního výzkumu ročně cca 500 mil. Kč, což odpovídá přibližně 2 % celkové podpory na výzkum a vývoj v ČR. Dominantní část veřejné podpory bezpečnostního výzkumu je poskytována formou účelové podpory (cca 90%), menší

část potom formou institucionální podpory poskytované výzkumným organizacím zaměřeným na bezpečnostní výzkum.

Účelová podpora je poskytována na dva programy na podporu bezpečnostního výzkumu:

- „Program bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2010 až 2015“ (UV č. 50/2009, veřejná soutěž - VG),
- Program „Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010 až 2015“ (UV č. 49/2009, veřejná zakázka - VF).

„Mezirezortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015“ stanovila 3 základní priority bezpečnostního výzkumu v ČR – Bezpečnost občanů, Bezpečnost kritických infrastruktur, Krizový management a 5 priorit podpůrných. Projekty související s problematikou **extremismu** nejčastěji vychází z priority **Bezpečnost občanů**, která zahrnuje mimo jiné tematické oblasti „Ochrana občanů proti kriminalitě, protispolečenskému jednání a sociopatologickým jevům“ a „Terorismus, organizovaná kriminalita a další formy závažně kriminality ohrožující bezpečnost státu“ a z podpůrné priority č. 4 – Predikce a scénáře a č. 6 – Identifikace lidí a prostředků.

V rámci výše uvedených programů je realizována řada projektů, které se dotýkají problematiky extrémismu. Na tuto oblast mají silnou vazbu především projekty VG20102012012 a VF20102014003.

Předmětem projektu **VF20102014003 (Analýza přirozeného jazyka v prostředí internetu)**, jež řeší Masarykova univerzita, je vyvinout a implementovat techniky zpracování přirozeného jazyka umožňující analyzovat jazykové projevy na internetu, které spadají do působnosti českých bezpečnostních orgánů (neonacismu, anarchismu, rasismu, terorismu) s důrazem na určování pravděpodobnosti autorství textů. Předmětem zájmu bude veškerý webový obsah produkovaný domácími i mezinárodními zájmovými skupinami nebo jednotlivci.

Projekt **VG20102012012 (Současná situace v oblasti extremistických hnutí v ČR s důrazem na jejich potenciální podporu u mladistvých a na šíření extremistických ideologických obsahů po Internetu)** byl realizován Institutem pro kriminologii a sociální prevenci. Projekt je kriminologického charakteru. Je zaměřen na poznání a popis těch názorů dnešní mládeže, které by mohly znamenat podporu některého z extrémních politických hnutí - ať aktivní (formou přímé účasti na aktivitách dotyčného hnutí), nebo pasivní (formou volební podpory některého z krajních politických subjektů). Shromážděné poznatky poslouží k vytváření adekvátních preventivních nástrojů. (více o projektu v kapitole 6.4.5. Institut pro kriminologii a sociální prevenci).

6.1.3. Oblast vzdělávání

Problematika extremismu byla vyučována v rámci **středního odborného vzdělávání** na Vyšší policejní škole a Střední policejní škole MV v Holešově. Stejně tak byla zdůrazňována i v rámci vzdělávacích programů v rámci **vyššího odborného vzdělávání** na Vyšších policejních školách MV v Praze a Opatovicích.

Na Fakultě bezpečnostně právní **Policejní akademie ČR** byla v rámci bakalářského studijního programu realizována v zimním i letním semestru výuka předmětu „Extremismus“ v rozsahu 36 hod. Průměrná účast byla 150 studentů. V rámci předmětu byla vypisována témata bakalářských a diplomových prací v dané problematice. Problematikou extremismu se na Policejní akademii zabývají i další předměty. Problematika extremismu byla adekvátně pokryta i studijními materiály.

Každoročně je katedrou společenských věd na Policejní akademii ČR nabízen jednodenní kurz celoživotního vzdělávání na téma „**Extremismus a islamismus**“ (v roce 2014 79 účastníků), kterého se zúčastňují pracovníci bezpečnostních složek státu a učitelé středních policejních škol. Dále byl pro policejní specialisty na extremismus pořádán kurz **Rasisticky motivovaná trestná činnost ideologické povahy** (10 účastníků) a realizován byl i kurz „**Extremismus a terorismus ve světě a u nás**“ pro policisty a lektory policejních škol (86 účastníků).

Policejní akademie rovněž zaštitila **tematické konference** – „Aktuální aspekty extremismu v ČR v září a „II. kriminologické dny“ v lednu.

V rámci **Základní odborné přípravy** (Pracoviště Ruzyně, Pracoviště Čeperka, Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově) byl extremismu věnován prostor v rámci výuky modulu „Základy práva“ a modelových situací. V roce 2014 bylo realizováno 6 běhů kurzů pro policisty služby pořádkové a dopravní policie, které absolvovalo celkem **914** policistů.

Extremismu se rovněž věnují **kvalifikační kurzy Služby kriminální policie a vyšetřování** v rámci Pracoviště Čeperka a Vyšší policejní školy a Střední policejní školy MV v Holešově.

V rámci další odborné přípravy uspořádala Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově kurz „**Policista v multikulturním prostředí**“ určený pro policisty z jednotlivých krajských ředitelství Policie ČR zařazené ve skupinách pro práci s národnostními menšinami. V roce 2014 jím prošlo 55 policistů.

V rámci Pracoviště Čeperka proběhlo instrukčně metodické zaměstnání „Svět arabskýma očima“.

Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově zorganizovala několik tematických **preventivních akcí**: adaptační kurz, interaktivní besedy, exkurze do Muzea romské kultury v Brně, peer program, přednášky pro žáky čtvrtého ročníku, projektový den zaměřený na prevenci rizikového chování. Škola dlouhodobě podporuje své žáky v **peer programu**. Disponuje vyškolenými lektory z řad žáků druhého ročníku z peer aktivit z oblasti rasismu, xenofobie a extremismu a z oblasti návykových látek. Tito lektoři pravidelně působí na své vrstevníky nejen na policejní škole, ale jsou využíváni školami v holešovském regionu. Škola vedle toho nadále průběžně realizovala projekty „**Příprava a výběr žáků z národnostních menšin ke vzdělávání**“ a „**Vzdělávání žáků národnostních menšin**“. Projekty jsou zaměřeny na vytvoření rovných příležitostí pro žáky a žákyně z 9. tříd ZŠ z národnostních menšin žijících v ČR při přijímacím řízení a vzdělávání tak, aby nedocházelo k jejich vyčleňování z hlavního vzdělávacího proudu a obstáli v konkurenci na trhu práce. Obsah projektů je zaměřen na vytváření podmínek pro integraci osob se speciálními vzdělávacími potřebami do běžného vzdělávacího proudu se zabezpečením potřebných speciálně pedagogických a psychologických podpůrných služeb. Speciální

pozornost je věnována prevenci rasismu a xenofobie, podpoře multikulturní výchovy a vzdělávání a to s důrazem na problematiku romského etnika.

6.1.4. Oblast integrace cizinců

Ministerstvo vnitra bylo vládou pověřeno **koordinací politiky integrace cizinců** na území ČR. Politika integrace cizinců je komplementární součástí politiky legální migrace. Imigrace může být bezproblémová a prospěšná majoritní společnosti i cizincům, pouze pokud na ni přímo navazují integrační opatření, která cizincům napomohou začlenit se do společnosti. Integrace je proces začleňování cizinců do společnosti, do kterého nezbytně vstupují jak cizinci, tak majoritní společnost.

V průběhu roku 2014 počet cizinců legálně pobývajících na území České republiky stagnoval, resp. mírně klesal. V České republice pobývalo celkem 451.923 cizinců, cílová skupina politiky integrace cizinců čítala na konci roku 2014 celkem 267.412 legálně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Téměř ze tří čtvrtin se jedná o občany pouze tří zemí – Ukrajiny, Vietnamu a Ruské federace. Ostatní státní příslušnosti jsou zastoupeny méně početně – USA, Moldavsko, Čína a Mongolsko.

Cílem všech aktivit integrační politiky je předcházet problémům v oblasti imigračních komunit, zejména pak **prevence vytváření uzavřených komunit** imigrantů, společenské izolace a sociálního vyloučení cizinců, stejně jako podpora nekonfliktního soužití. Migrační realita posledních několika let s sebou přináší riziko průvodních jevů jako je **xenofobie, rasismus, extremismus** či jiné projevy negativních postojů jedinců či skupin vůči cizincům. Trestné činy s rasovým podtextem jsou ojedinělé, ale **v některých lokalitách s vyšší koncentrací cizinců byly zaznamenány určité napětí, případně i negativní postoje širší skupiny obyvatelstva vůči cizincům.**

Právě důsledky ekonomické krize a s tím související opatření, která mají dopad na celou společnost, ukazují, že je nadále **nutné prohlubovat aktivní integrační politiku**. Začaly se hlouběji projevovat některé negativní tendence ve vztahu majoritní společnosti k cizincům. Těmto tendencím je nutné včas zabránit. Otázka integrace cizinců pobývajících na území České republiky tak stále nabývá na důležitosti.

Integrační politika usiluje o zachování sociální soudržnosti v České republice i jejich jednotlivých částech (regionech, obcích). Klíčovým partnerem pro spolupráci v oblasti integrace cizinců je **regionální a lokální samospráva**.

Integrace na regionální a lokální úrovni

MV se nadále soustředilo především na podporu přenesení integrace na regionální a lokální úroveň. V roce 2014 poskytovala služby cizincům regionální **Centra na podporu integrace cizinců ve 13 krajích ČR**. Centra jsou střediskem integračních aktivit v regionu, organizují činnost **platformy** sdružující všechny subjekty, které mohou v regionu přispět k úspěšné realizaci politiky integrace, a podporují rozvoj občanské společnosti v regionu své působnosti. Významným přínosem Center je pravidelný čtvrtletní monitoring situace a postavení cizinců v regionu.

Ke zmírnění napětí mezi cizinci a majoritní společností a k povzbuzení integrace na lokální úrovni proběhla realizace **6 projektů měst a městských částí zaměřených na**

podporu integrace cizinců (Havlíčkův Brod, MČ Praha 3, 12, 13, 14 a Praha-Libuš). Projekty jsou realizovány samosprávami obcí a podpořeny účelovou dotací ministerstva vnitra. Jejich cílem je **řešení potenciální nebo aktuální krizové situace** ve vybraných městech s významným počtem cizinců, kde je zaznamenán nárůst negativních reakcí místní společnosti vůči cizincům a jejich rodinám. Cílem projektů je **působit proti stereotypům xenofobie, snížit podporu případným extremistickým aktivitám**, rozptýlit obavy a pocit ohrožení z cizinců. Zároveň napomáhají cizincům v začlenění do společnosti, zvyšují jejich povědomí o právech a povinnostech, usilují o **zamezení jejich manipulovatelnosti, zneužívání a závislosti** na zprostředkovatelích. Překvapivě velký počet samospráv projevuje zájem o nový projekt v roce 2015 nebo jeho pokračování.

Projekty Center stejně jako projekty obcí jsou realizovány za přímé **spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi** (dále jen „NNO“) a dalšími subjekty. K podpoře projektů jak NNO tak obcí bylo v roce 2014 realizováno dotační řízení ministerstva vnitra na podporu projektů k integraci cizinců.

Monitoring:

Ministerstvo vnitra v r. 2014 pokračovalo v systematickém monitorování a vyhodnocování situace a postavení cizinců v ČR i vzájemných vztahů na lokální, regionální i celostátní úrovni. Tento monitoring byl založen především na **analýzách situace v problémových lokalitách, závěrečných zpráv z projektů obcí i projektů NNO dotovaných MV** a zejména na pravidelném čtvrtletním hodnocení situace ze strany Center na podporu integrace cizinců. Získané poznatky umožnily flexibilní definování integračních postupů i rozšíření cílové skupiny integrace a odrážejí se zejména v nastavení úkolů integrační politiky v rámci usnesení vlády k realizaci **Koncepce integrace cizinců**³.

Posílení informovanosti

Informovanost cizinců i většinové společnosti považuje MV za významný nástroj **prevence negativních jevů** – na straně cizinců prevence jejich zneužívání, manipulovatelnosti, závislosti na zprostředkovatelích a jejich zneužívání, případně jejich propadu do nelegálního pobytu. Na straně majority pak je prevencí xenofobie, rasismu, projevů extremismu.

Integrační politika směřuje k tomu, aby cizinec byl samostatný a soběstačný, tj. byl schopen zapojit se plnohodnotně do života společnosti, řešit svou individuální životní situaci bez závislosti na jiných subjektech.

Jedním z prostředků předcházení nezákonných postupů při působení cizinců v ČR je dostatečná informovanost všech zainteresovaných subjektů. **Poskytování informací cizincům** probíhalo třemi hlavními komunikačními kanály – telefonicky, e-mailem a prostřednictvím oficiálních průběžně aktualizovaných webových stránek www.mvcr.cz/cizinci. Probíhalo testování systému jednodenních adaptačně-integračních kurzů pro nově příchozí cizince. Šířen byl materiál pro předmigrační přípravu potenciálních migrantů před jejich příchodem do ČR, jehož cílem je zvýšení informovanosti, prevence rizikového jednání a ztráty legálního pobytu migrantů v ČR. Na webovém portálu www.cizinci.cz, který je spravován Ministerstvem práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“)

³ Výchozím dokumentem je usnesení vlády č. 9/2011 Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců – Společné soužití, a následně přijímaná usnesení k Postupu realizace této Koncepce.

ve spolupráci s MV, je možno nalézt řadu užitečných informací k podpoře integrace cizinců. Na internetových stránkách MPSV www.portal.mpsv.cz byly zveřejňovány informace týkající se podmínek zaměstnávání cizinců na území ČR.

K překonání bariér integrace podporovalo MV **asistenční služby** cizincům na pracovištích pobytu odboru azylové a migrační politiky, ve školách i na úřadech. Podporováno bylo působení interkulturních asistentů i **tlumočnicků** z řad cizinců a sociální práce přímo v terénu. Zároveň MV podporovalo informovanost a soběstačnost cizinců prostřednictvím podpory **asistenčních služeb** cizincům za spolupráce interkulturních mediátorů a komunitních tlumočnicků ve spolupráci MV s NNO.

Neméně důležitá je informovanost většinové společnosti o záležitostech cizinců. MV podporovalo během roku 2014 aktivity zaměřené na zmírnění xenofobních postojů vůči cizincům, na objektivní informování v médiích, k vzájemnému poznávání cizinců i majority. MV systematicky podporovalo zvyšování odborných a interkulturních kompetencí pracovníků v kontaktu s cizinci jak ve svém resortu, tak pracovníků Center a NNO.

Připravovaná opatření:

MV bude i nadále **pracovat s vietnamskou komunitou**, zejména s mládeží 2. generace, na jejím zapojení do procesu integrace. Nadále bude podporováno vzdělávání pracovníků Center i partnerských NNO i kurzy interkulturních kompetencí pracovníků OAMP, stejně jako evaluace adaptačně integračních kurzů pro cizince. Ke sdílení zkušeností bude i v roce 2015 podpořena celostátní konference statutárních měst řešících integraci cizinců. Pro aktualizaci integrační politiky budou i nadále využívány výstupy výzkumů a monitorovacích zpráv. Pokračovat budou cílené a adresné nabídky obcím na realizaci projektů integrace cizinců zacílené na prevenci nárůstu napětí ve vzájemných vztazích mezi cizinci a majoritou.

6.2. Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV **spatřuje problémy v roztržitém resortu zajišťujících péči o ohrožené dítě, vysoké procento romských dětí v ústavní péči, nedostatečnou spolupráci a nejednotný postup subjektů pracujících s ohroženou rodinou a především nedostačující přístup k adekvátnímu bydlení pro ohrožené skupiny obyvatel, například z důvodu nedostatečných příjmů.**

Na jaře roku 2014 zahájilo oddělení 224 (oddělení koncepce sociální práce a vzdělávání) projekt „**Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce**“. Ten se zaměřuje na posílení procesů profesionalizace sociální práce vytvořením prostoru pro vzájemnou výměnu zkušeností a identifikaci rolí sociálních pracovníků, prohlubováním dovedností sociálních pracovníků ve vztahu k rolím a v oblasti kvalitní sebeprezentace a prezentace výsledků sociální práce, tj. na posílení kompetencí a zajištění podpory stávajícím sociálním pracovníkům.

Ministerstvo práce a sociálních věcí také realizuje individuální projekt „**Systémová podpora procesů transformace systému péče o ohrožené děti a rodiny**“, kde hlavním cílem klíčové aktivity 04. projektu je vytváření sítě služeb pro práci s dětmi a rodinami spolupracujícími s orgány sociálně-právní ochrany s důrazem na systémovost, provázanost a návaznost služeb a jejich preventivní charakter. Cílem této aktivity projektu je zjistit reálnou potřebu služeb pro ohrožené rodiny a děti na území vybraných krajů, identifikovat potřebnou

minimální síť služeb, definovat potřebné služby a pilotně ověřit poskytování definovaných služeb v území.

Pilotní ověřování sítě služeb

V rámci této aktivity je realizováno pilotní ověřování sítě služeb. Pilotní ověřování probíhá ve dvou krajích, Pardubickém a Karlovarském. Služby pro ohrožené děti a rodiny byly pro potřeby této aktivity rozděleny do následujících čtyř kategorií:

- Krizový pobyt.
- Dlouhodobý pobyt.
- Odborné poradenství a diagnostika.
- Terénní a ambulantní služby pro rodiny a děti.

Na podzim roku 2013 začali krajsí koordinátoři intenzivně pracovat s pracovišti SPOD v jednotlivých krajích a zároveň s dodavateli, kteří se zde přihlásili do jednotlivých rámcových smluv. Cílem byla důsledná příprava obou stran na zahájení poptávání služeb prostřednictvím systému minutendů (dílčích zakázek).

První zakázky byly vyhlášeny v lednu 2014. Jednotlivé dílčí zakázky (minutendry) jsou vyhlašovány koordinátory MPSV. Podkladem pro zadávání minutendů jsou požadavky OSPOD, na základě kterých je připravena specifikace zakázky (popis a rozsah poptávané služby). V minutendrech jsou tak poptávány služby, které v zapojených krajích nebo v území působnosti OSPOD nejsou k dispozici, nejsou poskytovány v dostatečném rozsahu, kvalitě nebo jsou časově a místně obtížně dostupné. Do této klíčové aktivity se od spuštění celého systému zapojila většina OSPOD v Karlovarském a Pardubickém kraji. Vzhledem k prodloužení realizace projektu do října 2015 budou pilotní ověřování služeb probíhat v obou krajích i v roce 2015, a to na základě nové veřejné zakázky.

Vytvoření minimálního rámce sítě služeb na krajské úrovni

Cílem je definovat minimální rámec sítě služeb pro ohrožené děti a rodiny s důrazem na systémovost, provázanost a návaznost služeb a jejich preventivní charakter. Model minimální sítě služeb pro ohrožené děti a rodiny bude vytvořen na základě zmapování stávající sítě služeb pro ohrožené děti a rodiny a zkušeností a výstupů z pilotního ověřování služeb poskytovaných konkrétním dětem a rodinám na základě jasně definované poptávky ze strany příslušných orgánů sociálně-právní ochrany na úrovni obcí s rozšířenou působností (OSPOD). Model minimální sítě služeb vznikne ve dvou krajích - Pardubickém a Karlovarském, kde jsou realizovány veřejné zakázky „Pilotní ověřování sítě služeb v Pardubickém kraji - rámcová smlouva“ a „Pilotní ověřování sítě služeb v Karlovarském kraji - rámcová smlouva“. Výstupem veřejné zakázky bude návrh modelu minimální sítě služeb pro ohrožené děti a rodiny fungující na multidisciplinárním základě, který bude sloužit jako podklad pro vytváření standardu pro všechny kraje na území ČR.

Výstupem pilotního ověřování sítě služeb budou stanoveny minimální rámec sítě služeb pro děti a rodiny, vytvořený model zasíťování těchto služeb včetně vytvořené metodiky síťování, zpracovaná metodologická příručka typologie služeb pro rodiny s dětmi nebo vytvoření postupů a služeb pro řešení specifických situací.

Provoz služeb sociální prevence a čerpání finančních prostředků

MPSV v rámci dotací ze státního rozpočtu financuje provoz služeb sociální prevence a zajišťuje čerpání prostředků z ESF, OP LZZ a IOP v rozpočtovém nebo programovém období 2007-2015. Tyto služby jsou zaměřeny na osoby ohrožené sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučené a jejich integraci. Z pohledu Strategie boje proti extremismu se tak jedná zejména o tzv. bezdomovce (čili osoby bez přístřeší a ohrožené extrémním sociálním vyloučením) a sociálně vyloučené lokality, které se často stávají objektem zájmu extremistických aktivit.

Na služby sociální prevence bylo **v roce 2014** (částky jsou uvedeny bez následných vrátek z, poskytovatelem sociální služby, nečerpané dotace) ze státního rozpočtu ČR vydáno celkem **1 326 004 175 Kč**, z toho:

- Z celkové částky na služby sociální prevence bylo ze státního rozpočtu ČR vyčleněno na podporu služeb pro osoby ohrožené závislostí, závislé na návykových látkách celkem **103 744 318 Kč** (jednalo se o sociální služby: terapeutické komunity, kontaktní centra a služby následné péče).
- Na podporu služeb pro osoby bez přístřeší a osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách bylo ze státního rozpočtu ČR z celkové částky vyčleněno **309 655 738 Kč** (jednalo se o tyto sociální služby: azylové domy, domy na půl cesty, noclehárny, terénní programy /**69 935 009 Kč**/, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež).
- Na podporu sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi bylo ze státního rozpočtu ČR z celkové částky vyčleněno **125 104 437 Kč**.

Využívání prostředků ESF (OP LZZ) a ERDF (IOP) 2007-2015 k podpoře aktivit směřujících k zajištění dostupnosti sociálních služeb:

- OP LZZ - oblast podpory 3.2 – Podpora sociální integrace příslušníků sociálně vyloučených romských lokalit a částečně 3.1 – Podpora sociální integrace a sociálních služeb.
- IOP – oblast podpory 3.1 – investiční podpora při zajištění dostupnosti takových služeb, které umožní návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti.

OP LZZ

Oblast podpory 3.1

Globální grant - podpora sociální integrace - aktuální celková alokace 994 590 778 Kč.

Výzva č. 21 - objem výzvy na projekty **-129 000 000 Kč**; schváleno 26 projektů v objemu 128 413 587 Kč a k 31. 12. 2013 bylo vyplaceno **118 329 636 Kč**. Projekty byly již ukončeny.

Výzva č. 43 - objem výzvy na projekty **129 000 000 Kč**; schváleno 26 projektů v objemu 120 063 430 Kč a k 31. 12. 2014 bylo vyplaceno **112 259 356 Kč**. Projekty byly již ukončeny.

Výzva č. 67 – objem výzvy na projekty **120 000 000 Kč**, schváleno 23 projektů v objemu 118 269 339,98 Kč a k 31. 12. 2014 bylo vyplaceno **111 553 236 Kč**.

Výzva č. 86 – objem výzvy na projekty **300 000 000 Kč**, schváleno 59 projektů v objemu 254 418 483 Kč a k 31. 12. 2014 bylo vyplaceno **117 384 335 Kč**.

Výzva č. B7 – objem výzvy na projekty **150 000 000 Kč**, schváleno 12 projektů v objemu 33 564 746 Kč a k 31. 12. 2014 bylo vyplaceno **21 323 795 Kč**. Jedná se o podporu sociálních inovací, ve které jsou široké možnosti zaměření sociálních inovací. Mezi základní podmínky výzvy patří řešení nepříznivé situace obyvatel ČR a pozitivní přínos pro snižování nároků na veřejné rozpočty.

Globální grant - sociální ekonomika - aktuální celková alokace 390 921 306 Kč.

Výzva č. 30 - schváleno 124 projektů v objemu 398 855 874 Kč a k 31. 12. 2014 bylo vyplaceno **330 069 258 Kč**.

Celkem za globální granty v oblasti podpory 3.1 - celkový objem finančních prostředků v rámci výzev na projekty činí 1 218 921 306 Kč. Byly schváleny projekty v objemu 1 053 585 460 Kč a k 31. 12. 2014 bylo vyplaceno **810 919 616 Kč**.

Oblast podpory 3.2

Globální grant - podpora sociální integrace příslušníků sociálně vyloučených lokalit - aktuální celková alokace činí 477 474 000 Kč.

Výzva č. 19 - Byly schváleny projekty (76 projektů) v objemu **458 146 433 Kč**; k 31. 12. 2014 bylo vyplaceno **409 925 144 Kč**.

Výzva č. A8 – alokace výzvy **50 000 000 Kč**, schváleny byly 4 projekty ve výši 13 220 598 Kč a vyplaceno k 31. 12. 2014 bylo **7 939 405 Kč**.

Individuální projekty – oblast podpory 3.2:

Výzva č. 15 – alokace výzvy **279 500 000 Kč**. Výzva je určena pro kraje a je zaměřena na podporu integrace v sociálně vyloučených lokalitách, k 31. 12. 2014 bylo schváleno 11 projektů ve výši 270 040 648 Kč, vyplaceno **215 226 156 Kč**.

Výzva č. B4 – alokace výzvy **105 000 000 Kč**. Bylo schváleno 5 projektů ve výši 98 941 208 Kč a vyplaceno bylo **61 752 043 Kč**. Výzva je určena pro kraje a je zaměřena na podporu integrace v sociálně vyloučených lokalitách.

Výzva č. 47 – alokace výzvy **50 000 000 Kč**, 1 projekt, který realizovala Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách ve výši **44 850 000 Kč**. Projekt byl zaměřen na systémovou podporu sociálních služeb a subjektů působících v sociálně vyloučených komunitách a podporu nástrojů umožňujících aplikaci zákona o sociálních službách a dalších právních norem. Projekt je ukončen a výdaje byly proplaceny ve výši **39 447 691,54 Kč**.

Výzva č. 90 – alokace výzvy **52 000 000 Kč**, 1 projekt, který realizuje Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách ve výši **63 096 779 Kč**. Projekt je zaměřen na systémovou podporu sociálních služeb a subjektů působících v sociálně vyloučených lokalitách a podporu nástrojů k rozvoji sociální integrace – jedná se o navazující projekt. K 31. 12. 2014 byly schváleny výdaje ve výši **24 093 464 Kč**.

Výzva č. 55 – alokace výzvy **250 000 000 Kč**, výzva je určena pro obce a zaměřena na řešení situace v sociálně vyloučených lokalitách. Tato výzva je navázána na

investiční podporu v rámci Integrovaného operačního programu, oblasti intervence 3.1 písmeno b). K 31. 12. 2014 bylo podpořeno 18 projektů v celkové výši 234 979 579 Kč a vyplaceno **143 018 918 Kč**.

IOP

Oblast podpory 3.1 aktivita b

Počet realizovaných projektů v oblasti intervence „3.1 Služby v oblasti sociální integrace, aktivitě b) Investiční podpora při zajištění dostupnosti takových služeb, které umožní návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti“ je 29 s celkovým objemem finančních nákladů ve výši **278.674.010 Kč**. Výběrovými komisemi bylo schváleno 37, přičemž 8 příjemců odstoupilo od realizace. Nejčastějším důvodem odstoupení byla dlouhotrvající stavebního řízení z důvodu průtahů často vyvolávaných účastníky řízení. Většinou bylo požadováno přepracování investičního záměru a projektové dokumentace, jehož výsledkem by byl nárůst finančních nákladů projektu.

V současné době v ČR vstoupil v platnost zákon o dětské skupině připravený MPSV, jehož cílem je podpora sladování rodinného a pracovního života a umožnit pečujícím rodičům vrátit se na trh práce. Opatření zákona mají zvýšit dosažitelnost zařízení péče o předškolní děti, zaručit kvalitu a cenovou dostupnost těchto služeb. ČR považuje služby péče o děti jako klíčový faktor politiky zaměstnanosti a snížení chudoby. Díky službám péče o děti je možné podporovat proces začleňování osob s určitým typem znevýhodnění. Jako příklad může posloužit projekt Žižkovská školička. Jedná se o dětskou skupinu pro děti pocházející ze sociálně znevýhodněného prostředí. Je financována městskou částí Praha 3. Dětskou skupinu navštěvují děti od 3 do 5 let. Působí v ní jeden pedagogický pracovník spolu s asistentem. Maximální počet dětí je 12. Provoz byl zahájen na začátku března 2014.

MPSV v rámci dotací ze státního rozpočtu rovněž financovalo **neziskové organizace v oblasti podpory rodiny**. Dotační program v oblasti podpory rodiny rozděluje neinvestiční dotace na podpůrné aktivity pro rodiny, které mají posilovat rodičovské kompetence, rodinné vztahy, pomoci ve sladění práce a rodiny a komplexně podpořit rodiny s dětmi ocitající se v ohrožení nebo krizí ohrožené. Program je rozdělen do tří dotačních oblastí.

V první oblasti jsou podporovány preventivní aktivity směřující k předcházení negativních jevů v rodinách, zejména pak tréninkové, poradenské a vzdělávací aktivity zaměřené na rodiče.

Cílem podpory v druhé dotační oblasti je poskytnout komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout nebo se ocitají v ohrožení, a předcházet jeho případnému prohlubování.

Třetí dotační oblast si klade za cíl iniciovat zavádění nových, dosud nevyzkoušených nebo málo využívaných metod přímé práce s rodinami. V roce 2014 byla v rámci dotačního programu rozdělena částka přibližně 96 500 000 Kč.

Vynaložené finanční prostředky dle dotačních oblastí:

- Preventivní programy na podporu rodiny – **72.101.335 Kč**.
- Podpora rodin v agendě sociálně právní ochrany dětí – **21.264.478 Kč**.
- Zavádění nových a inovovaných postupů a metod do přímé práce s rodinami, jejich pilotní ověření – **3.390.459 Kč**.

Každoročně je rovněž MPSV a Stálou komisí pro rodinu a rovné příležitosti PSP ČR ve spolupráci s Asociací center pro rodinu a Sítí mateřských center vyhlašována soutěž „Obec přátelská rodině“. V roce 2014 bylo obcím s nejlepším zpracováním rodinné politiky vyplaceno **6.000.000 Kč**. Hlavním cílem soutěže je podpora realizace prorodinných opatření a aktivit v českých obcích, které pomáhají vytvářet prorodinnou atmosféru na místní úrovni. Obce jsou rozděleny do pěti velikostních kategorií dle počtu obyvatel (viz tabulka níže).

	velikostní kategorie	výhra
1.	do 1000 obyvatel	500 000 Kč
2.	1001 – 3 000 obyvatel	900 000 Kč
3.	3 001 – 10 000 obyvatel	1 100 000 Kč
4.	10 001 – 50 000 obyvatel	1 500 000 Kč
5.	50 001 a více obyvatel	2 000 000 Kč

Oblast nepojistných sociálních dávek a sociální práce

Dalším nástrojem sociální pomoci pro oblast sociálního začleňování jsou jednotlivé systémy nepojistných sociálních dávek. Tyto systémy jsou mj. také zaměřeny na osoby ohrožené sociálním vyloučením nebo na osoby sociálně vyloučené a jejich integraci. Jedná se o osoby bez přístřeší a o osoby v sociálně vyloučených lokalitách, které se často stávají objektem zájmu extremistických aktivit. Ohledně nepojistných dávkových systémů se jedná především o systém pomoci v hmotné nouzi, který navazuje na ostatní dávkové systémy (zaměstnanost, sociální pojištění, státní sociální podpora) a tvoří poslední záchrannou sociální síť osobám, které se ocitají bez prostředků k zabezpečení svých základních životních potřeb. Co se týče objemu financí, na dávky pomoci v hmotné nouzi bylo v roce 2013 vyčerpáno celkem **11.295.024.427 Kč**, z toho na mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu sociálního vyloučení (§2 odst. 6 zákona 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi) byla vyčleněna částka **3.976.161 Kč**.

6.3. Ministerstvo kultury

Role Ministerstva kultury k řešení problematiky extremismu, projevů rasismu a xenofobie spočívá výhradně v oblasti prevence. V širším slova smyslu lze jako prevenci vymezených negativních jevů ve společnosti chápat veškeré kulturní aktivity realizované za podpory ministerstva. Seznamování veřejnosti jak s vlastní kulturou, historií i současností, tak i národů a etnik jiných zemí, včetně mimoevropských, je nedílnou součástí celospolečenské výchovy směřující k etnické a náboženské toleranci. Specificky zaměřené instituce, jimiž jsou muzea, galerie a památníky (např. Muzeum romské kultury, Památník Tereziín, Památník Lidice),

kteře se problematikou extremismu speciálně programově zabývají, tuto výchovu prohlubují dalšími doprovodnými aktivitami, jako jsou různé semináře, přednášky a setkání s žijícími pamětníky událostí, které projevy rasismu a etnické nesnášenlivosti v nedávné minulosti nejen dokumentují, ale i připomínají a varují před jejich nebezpečím.

6.3.1. Oblast církví a náboženských společností

V roce 2014 byly podány návrhy na registraci církví a náboženských společností: Česká pravoslavná církev (návrh podán dne: 19. května), Církev Oáza (30. května), Česká ortodoxní církev (19. června), Společenství Josefa Zzulky (24. června), The Church of All Saints (27. srpna) a Lvi kulatého stolu, Řád Zemí Koruny české (22. prosince). Stále pokračuje řízení o návrhu na registraci Řádu Strážců koruny a meče krále železného a zlatého, zahájené dne 3. května 2013.

V roce 2014 došlo k registraci dvou nových církví a náboženských společností, a to Církve Oáza (ke dni 11. října) a Společenství Josefa Zzulky (ke dni 19. prosince).

S jiným výsledkem než registrací (zastavením řízení či zamítnutím registrace) byla v roce 2014 pravomocně ukončena řízení o návrzích na registraci Ukrajinské pravověrné řecko-katolické církve (dne 19. března), Církve husitské Jana Žižky z Trocnova (dne 6. května), Křesťanské církve svobodných řeholníků (11. června), České ortodoxní církve (26. září) a The Church of All Saints (30. prosince).

Ke dni 31. prosince zatím nebyla ukončena správní řízení o návrzích na registraci Řádu Strážců koruny a meče krále železného a zlatého, České pravoslavné církve a Lvů kulatého stolu, Řádu Zemí Koruny české.

V rámci registračních správních řízení Ministerstvo kultury zjišťuje mj. informace o případných extremistických, xenofobních, rasistických či jiných nebezpečných projevech náboženských skupin, ucházejících se o registraci. V řízení o registraci Ukrajinské pravověrné řecko-katolické církve bylo zjištěno, že tato církev rozněcuje nenávisť a nesnášenlivost, především tím, že nad rámec přijatelné náboženské disputace a polemiky hrubým způsobem napadá a uráží důstojnost jednotlivých osob a skupin osob, především pro jejich odlišné náboženské vyznání. Z tohoto důvodu byla registrace této církve zamítnuta. V ostatních řízeních Ministerstvo kultury žádné problémy s extremistickými, rasistickými nebo xenofobními projevy nezaznamenalo.

V souvislosti s uplynutím desetileté lhůty od registrace Ústředí muslimských obcí, což je jedna z podmínek pro možnost zažádat o oprávnění k přiznání zvláštních práv (např. zřizování církevních škol, působení ve věznicích atd.), se Ministerstvo kultury setkalo s kampaní protiislámských skupin (Islám v České republice nechceme) proti takovému přiznání. Mimo jiné byla zorganizována Petice proti přiznání zvláštních práv Ústředí muslimských obcí, která byla projednávána Petičním výborem Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Ústředí muslimských obcí o přiznání zvláštních práv dosud nepožádalo.

Činnost neregistrovaných náboženských skupin Ministerstvo kultury nesleduje. Není oprávněno monitorovat ani činnost registrovaných církví a náboženských společností. Je však povinnou reagovat na podněty, které by dokládaly jejich nebezpečnou a protizákonnou činnost, a to nejprve výzvou k jejímu odstranění. Jestliže však i nadále církev nebo náboženská

společnost v takové činnosti pokračuje, Ministerstvo kultury zahájí řízení o zrušení její registrace.

Dotiční programy vyhlašované odborem církví nejsou primárně zaměřeny na boj proti extremismu či xenofobii, mají však za cíl zvyšovat informovanost veřejnosti o náboženské oblasti, včetně náboženství jiných národů a etnických skupin.

V roce 2014 byla odborem církví podpořena řada projektů seznamujících veřejnost s židovským náboženstvím, kulturou a tradicemi. Projekty prezentovaly židovskou kulturu, ale též připomínaly tragické momenty z židovských dějin (holocaust): např. Dny pro Izrael, Den památky obětí holocaustu, II. ročník Cyklu koncertů v Jeruzalémské synagoze, výstava fotografií Davida Aschkenase v Jeruzalémské synagoze, koncert k Evropskému dni Židovské kultury, 600 let Židů v Teplicích; hudebně kulturní festival Tichý hlas pro Svatou zemi, festival Stánek míru – Sukat šalom, Revue společnosti křesťanů a Židů. Objem poskytnutých dotací činil celkem 295.000 Kč.

6.3.2. Oblast médií a audiovize

V rámci dotačního programu podpora rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin bylo podporováno vydávání periodického tisku a provozování rozhlasového a televizního vysílání v jazyce národnostních menšin, případně šířícího informace o těchto menšinách. Média napomáhají šíření informací a posilují etnické vědomí příslušníků národnostních menšin na území České republiky. V roce 2014 byla na podporu jednotlivých projektů rozdělena částka dotací v celkové výši 22.000.000 Kč.

6.3.3. Oblast regionální a národnostní kultury

Ministerstvo kultury prostřednictvím dotačních programů podporuje některé kulturní akce a činnosti, jejichž cílem je kultivovat společnost zejména cestou poznávání kultur různých národností a etnických skupin. V rámci výběrových dotačních řízení získávají finanční prostředky příslušníci národnostních menšin žijících v České republice na rozvoj své kultury a kulturních aktivit, speciální dotační program je určen na podporu integrace příslušníků romské komunity.

V rámci programu na podporu kulturních aktivit národnostních menšin žijících v České republice byly podpořeny projekty českých občanů národnosti běloruské, bulharské, chorvatské, maďarské, německé, polské, romské, rusínské, ruské, řecké, slovenské, ukrajinské, a též projekty židovské kultury. Dotace byly poskytovány i na kulturní multietnické akce, které přispívají k vzájemnému poznávání různých národnostních kultur. V roce 2014 bylo v tomto programu podpořeno 59 projektů, na které byla poskytnuta dotace v celkové výši 7.942.000 Kč.

Ministerstvo kultury každoročně vyhlašuje dotační program zaměřený na podporu integrace příslušníků romské menšiny. Projekty podporované v rámci tohoto programu mohou být zaměřeny na umělecké, kulturně vzdělávací a výchovné aktivity, odborné studie rozšiřující poznání a podporující bádání o romské kultuře, tradicích a historii, dokumentační a ediční činnost a kulturní akce, směřující k potírání negativních projevů extremismu, rasové a národnostní nesnášenlivosti a xenofobie. V roce 2014 bylo v tomto dotačním programu

podpořeno stejně jako v minulém roce 23 projektů, celková částka poskytnutých dotací činila 1.516.000 Kč.

6.3.4. Oblast umění, literatury a knihoven

V gesci umění, literatury a knihoven byly poskytovány finanční dotace na podporu různých kulturních projektů v oblasti tzv. profesionálního umění. Finančními příspěvky v oblasti profesionálního umění Ministerstvo kultury podporovalo takové aktivity, které napomáhají realizaci kulturního dialogu a vzájemnému poznávání odlišných kultur. Tak byly například v oblasti hudby podporovány akce, které lze nazvat „multietnickými“. V roce 2014 byla například podpořena dotací ve výši 550.000 Kč akce Festival v ulicích, která souvisí s festivalem Colours of Ostrava. Dále lze zmínit projekt Respect World Music Festival 2014, podpořený částkou 1.000 000 Kč, kde mimo jiné vystoupili účinkující umělci z Etiopie, Ghany, Indie a Jižní Koreje. V oblasti výtvarného umění lze zmínit pražskou galerii DOX, na jejíž celoroční činnost byla vynaložena částka 2.400.000 Kč. Tato galerie realizovala výstavu „Mody demokracie“, jejíž součástí byly doprovodné programy napomáhající boji s extremismem, rasismem a xenofobií: například program „Mapování společenských stereotypů III“ se zabýval kritickou reflexí minulosti, zejména ve vztahu k německy mluvícím zemím, současně nabídl i metody, jak bojovat se stereotypy a předsudky vůči jiným národnostním skupinám.

Ministerstvo kultury vyhlašuje každoročně dotační řízení Knihovna 21. století, určené knihovnám zapsaným v evidenci Ministerstva kultury dle zákona č. 257/2001 Sb. (knihovní zákon). Jedním z dotačních okruhů je podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců. Finanční prostředky byly žadatelům (tzn. knihovnám evidovaným dle výše zmíněného zákona a občanským sdružením podle zákona č. 83/1990 Sb.⁴, jejichž účelem je knihovnická a informační činnost či její podpora) poskytovány na realizaci besed a výstav s cílem poznávání jiných kultur a na nákupy knihovních fondů pro národnostní menšiny. Dotace byly poskytovány v návaznosti na nařízení vlády č. 288/2002 Sb., kterým se stanoví pravidla pro poskytování dotací na podporu knihoven. V roce 2014 byla poskytnuta dotace o celkovém objemu 81.000 Kč na podporu 6 projektů zaměřených na poznávání jiných kultur a na nákup knihovního fondu pro národnostní menšiny s tím, že další prostředky byly vynaloženy na projekty na podporu čtení a čtenářství, které mají přispívat ke kultivaci osobnosti.

6.3.5. Oblast ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií

Do působnosti odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií spadá 18 státních příspěvkových organizací - muzeí a galerií. Programově se problematikou extremismu zabývají především Muzeum romské kultury, Památník Terezín, Památník Lidice. (Památník Terezín a Památník Lidice již od roku 2009 spravují i Památník v Letech a Pietní místo Ležáky). Tyto organizace se věnují výchově a vzdělávání směřujícímu k etnické a náboženské toleranci s cílem eliminovat řadu negativních společenských jevů (rasismus, xenofobie), které souvisejí s extremismem.

⁴ Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, byl s účinností od 1. 1. 2014 zrušen občanským zákoníkem.

Muzeum romské kultury

Muzeum romské kultury v Brně se systematicky věnuje dokumentaci kultury, dějin i současnosti romského etnika. Na základě předmětu hlavní činnosti dané zřizovací listinou působí muzeum také jako centrum multikulturní výchovy, spolupracuje se školami všech úrovní a typů a dalšími vzdělávacími institucemi, přispívá k boji proti rasismu a xenofobii. Vedle stálé expozice seznamující s dějinami Romů a jejich kulturou, vlastní výstavní činností a na ni se vážících doprovodných akcí, edukativních specializovaných programů, muzeum každoročně pořádá vždy 7. března pietní shromáždění k uctění památky dne, kdy byli v roce 1943 z Brna do Osvětimi vypraveni moravští Romové. Pravidelně v neděli nejbližší datu 21. srpna se koná pietní shromáždění v místech hromadného hrobu obětí tzv. cikánského tábora v Hodoníně u Kunštátu a na hřbitově v nedaleké obci Černovice u pamětní desky. Obě akce jsou reflektovány médii, účastní se jich pravidelně významné osobnosti z řad regionálních i státních politiků a představitelů kulturních a vzdělávacích institucí.

Do fondu písemného materiálu muzejní sbírky muzeum ukládá zprávy o extremismu, rasismu a diskriminaci, systematicky vyhledávané z webových stránek či sociálních sítí. Do tohoto sbírkového fondu jsou ukládány také např. tiskoviny extremistických organizací a hromadné e-maily, které jsou přeposílány na adresu muzea. Díky službě monitoring tisku se shromažďují články z médií na toto téma.

Jedním z dlouhodobě odborně zpracovávaných témat v muzeu je romský holocaust. Součástí sbírky muzea jsou video i audiozáznamy rozhovorů s pamětníky 2. světové války na území dnešní České republiky, Slovenské republiky i dalších evropských zemí, které jsou poskytovány vzdělávacím kulturním institucím i badatelům.

Muzeum romské kultury má titul „Ethnic friendly zaměstnavatel“ (uděluje společnost IQ Roma servis za rovné zacházení s etnicky odlišným obyvatelstvem) a je členem International Coalition of Sites of Conscience (světová síť organizací připomínající boj proti diskriminaci, útlaku a rasismu) a The Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research (mezinárodní organizace ke vzdělávání o holocaustu).

Památník Terezín

Památník zajišťuje podporu studia problematiky holocaustu odborníky z muzeí, galerií a dalších kulturních institucí a zařízení podporu vzdělávacích aktivit v oblasti holocaustu zajišťovaných muzei, galeriemi a dalšími kulturními organizacemi pro širokou veřejnost, zejména pro mládež a plnění úkolů souvisejících s členstvím České republiky v Mezinárodním koordinačním výboru pro spolupráci ve vzdělávání, připomínání a výzkum v oblasti holocaustu

Každoročně Památník Terezín pořádá jednodenní a vícedenní vzdělávací semináře pro žáky, studenty a pedagogy (z České republiky i ze zahraničí) se zaměřením na historii holocaustu, problematiku antisemitismu, rasismu, nebezpečí nacistické ideologie, jejich projevů a intolerance ve společnosti a to v minulosti i v současnosti: např. „Jak vyučovat holocaustu“ a „Holocaust ve vzdělávání“, dále cykly přednášek, seminářů, dílen a soutěží pro děti a mládež a besedy s pamětníky „Svědectví pamětníků“.

Památník Lidice

Jako akreditovaná vzdělávací instituce pořádá Památník Lidice každoročně řadu vzdělávacích programů a aktivit, včetně akreditovaných odborných seminářů v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, které si kladou za cíl přispět k výchově žáků v uvědomělé občany chápající otázky vlastní identity, vlastenectví a rasistických a xenofobiích projevů. Každoročně pořádané akreditované semináře, určené převážně pro učitele dějepisu, výchovy k občanství a jiných humanitních vyučovacích předmětů, jsou věnované problematice nacistické represe, československého odboje a perzekuce československých občanů v první polovině 20. století. Na seminářích přednášejí přední odborníci na problematiku moderních dějin, finančně jsou semináře každoročně podporovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dotačního programu Podpora vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy.

Národní muzeum - Náprstkovo muzeum

Při přípravě výstavních plánů, přednášek, akcí a doprovodných programů k výstavám, autoři a kurátoři Náprstkova muzea akceptují skutečnost, že výchova a vzdělávání jsou směřovány i k etnické a náboženské toleranci, s cílem eliminovat řadu negativních společenských jevů jako je rasismus a xenofobie, souvisejících s extremismem. Náprstkovo muzeum má jako jednu z hlavních činností seznamování s kulturou, náboženstvím, historií a současností národů a etnik jiných zemí, zejména mimoevropských.

6.4. Ministerstvo spravedlnosti

6.4.1. Oblast vzdělávání

Kromě seminářů explicitně zaměřených na extremismus, uvedených v kapitole 4.3., je třeba z hlediska relevantních vzdělávacích aktivit zmínit semináře Výslech (16. ledna), Trestní řád (22.- 24. ledna a 4. března), Trestní právo hmotné (10. – 12. března, 1. – 3. října, 29. - 31. října), Znalecká zkoumání – kriminalistika (14. – 15. dubna a 6. – 7. října), Práva poškozeného v trestním řízení (14. a 15. dubna, 21. května a 5. června), Oběť trestného činu, poškozený (10. listopadu) či Úvod do kriminalistiky (19. listopadu).

V souvislosti se vzděláváním v oblasti nové úpravy soukromého práva, včetně seminářů zaměřených na dopad nové úpravy soukromého práva do trestního řízení, zmiňovali pravidelně lektoři důležitost vnímání hodnot kulturní rozmanitosti a význam tolerance hodnotové různosti v souvislosti se základními zásadami soukromého práva obsaženými v části 1, hlavě I. zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník v platném znění (například v souvislosti s §3, dále pak například §51, §81 odst. 1) a další).

Celkově se uskutečnilo **15 seminářů**, které se vztahují k problematice extremismu.

6.4.2. Oblast legislativní

Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních

Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. 1. 2014.

Zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních v první řadě upravuje problematiku spolupráce mezi státy v trestních věcech dosud obsaženou v trestním řádu. Dále zákon obsahuje i zcela novou právní úpravu, a to například spolupráce orgánů České republiky a mezinárodních trestních soudů a mezinárodních trestních tribunálů.

Předmětný zákon tak zakotvuje zvláštní postupy mezinárodní justiční spolupráce, upravuje ochranu informací, zastoupení České republiky v Eurojustu, fungování Evropské justiční sítě, působení styčných soudců a styčných státních zástupců a Schengenský informační systém. Dále zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních obsahuje úpravu jednotlivých forem mezinárodní justiční spolupráce či zvláštní postupy mezinárodní justiční spolupráce ve vztazích České republiky s jinými členskými státy Evropské unie. Současně zákon implementuje jednotlivé právní akty Evropské unie upravující nástroje justiční spolupráce, konkrétně vytváření a fungování společných vyšetřovacích týmů, postupy související s vydáváním a výkonem evropského zatýkacího rozkazu, příkaz k zajištění hodnoty nebo důkazního prostředku, postupy při uznání a výkonu rozhodnutí ukládajících náhradní opatření za vazbu, postupy při předcházení a řešení kompetenčních sporů, postupy při uznání a výkonu rozhodnutí, která ukládají peněžitou sankci nebo jiné peněžité plnění a další.

Zpřesnění právní úpravy týkající se spolupráce mezi státy v trestních věcech a její doplnění o nové právní instituty povede k zefektivnění trestního řízení mimo jiné i v případech týkajících se trestných činů s extremistickým podtextem.

Zákon č. 141/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.

Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. 8. 2014.

Tento zákon mimo jiné novelizuje trestný čin *popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia* dle § 405 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který se přímo dotýká problematiky extremismu. Předchozí znění tohoto ustanovení trestalo veřejné popírání, zpochybňování, schvalování nebo ospravedlňování nacistického, komunistického nebo jiného genocidia nebo jiných zločinů nacistů a komunistů proti lidskosti. Uvedená novela rozšířila skutkovou podstatu tohoto trestného činu, který se nově vztahuje i na jiné zločiny proti lidskosti než zločiny nacistů a komunistů, a na válečné zločiny a zločiny proti míru.

6.4.3. Státní zastupitelství

Státní zástupci postupují při vyřizování trestných činů páchaných z rasových, národnostních a jiných nenávistných pohnutek podle čl. 73 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 8/2009, o trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů. Státním zástupcům se ukládá při dozoru ve věcech trestných činů spáchaných z nenávistné pohnutky spočívající v rasové, národnostní, náboženské a jiné nenávisti [jmenovitě: § 140 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. g), § 145 odst. 1, 2 písm. f), § 146 odst. 1, 2 písm. e), § 149 odst. 1, 2 písm. c), § 170 odst. 1, 2 písm. b), § 171 odst. 1, 3 písm. b), § 172 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. b), § 175 odst. 1, 2 písm. f), § 183 odst. 1, 3 písm. b), § 228 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. b), § 329 odst. 1, 2 písm. b), § 352 odst. 2 a 3, § 355, § 356, § 378 odst. 1, 2, § 379 odst. 1, 2 písm. d), §

380 odst. 1, 2 písm. c), § 382 odst. 1, 2 písm. c), § 383 odst. 1, 2 písm. c), § 400, § 401 odst. 1 písm. e), § 402, § 403, § 404 a § 405 trestního zákoníku], popřípadě i trestných činů, kde tato pohnutka znakem skutkové podstaty není [např. § 272 trestního zákoníku], aby se zvýšenou pozorností dbali na provedení všech úkonů potřebných ke zjištění pohnutky pachatele. Samotná existence tohoto ustanovení v rámci pokynu obecné povahy potvrzuje, že přes skutečnost malého procentuálního podílu těchto trestných činů v rámci celkového nápadu, jsou postupy státních zástupců v těchto případech považovány za jednu z priorit státního zastupitelství.

V soustavě státního zastupitelství je zavedena a uplatňována **specializace státních zástupců na trestné činy spáchané z rasové, národnostní nebo jiné nenávistné pohnutky, extremismus**. Tato specializace je stanovena jako obligatorní pro všechny stupně státního zastupitelství.

Je zavedena a uplatňována **informační povinnost nižších státních zastupitelství vůči Nejvyššímu státnímu zastupitelství jako forma kontroly a následného metodického vedení u rasově motivovaných trestných činů**. Konkrétně v souladu s pokynem obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 10/2011, o informacích, ve znění pozdějších změn, je nižším státním zastupitelstvím uložena povinnost informovat odbor trestního řízení Nejvyššího státního zastupitelství o nápadu trestných činů spáchaných z národnostní, rasové, náboženské, nebo politické nebo jiné nenávistné pohnutky, a vyžádají-li si další informování, i o způsobu vyřízení věci, konají-li řízení v prvním stupni. Tímto je zabezpečována kontrola postupu státních zástupců nižších státních zastupitelství, resp. možnost získání poznatků za účelem sjednocení rozhodovací praxe na uvedeném úseku činnosti v rámci celé soustavy státního zastupitelství.

V souladu s opatřením nejvyššího státního zástupce č. 2/2013 byla mj. zřízena **funkce národního korespondenta pro oblast extremismu**. V roce 2014 byli jmenováni i členové expertního týmu. Národní korespondent a jeho expertní tým jsou na svěřeném úseku garanty meziresortní spolupráce, spolupráce se zahraničím, analyzují judikaturu a odborné články, podílejí se na zpracování dotazníků, vzdělávacích aktivitách, zejména zajišťovaných Justiční akademií, dále se podílejí na vnitroresortních poradách specialistů a podobných akcích a účastní se nebo navrhují účast na konferencích.

V roce 2014 se z iniciativy národního korespondenta pro extremismus pokračovalo ve vytváření a distribuci **Bulletinu národního korespondenta**, jako informační platformy k jemu svěřené agendě, poskytující odborné informace, které jsou využitelné v přímém výkonu působnosti u jednotlivých stupňů státního zastupitelství. Bulletin obsahuje zejména přehled a anotace předpisů publikovaných ve Sbírce zákonů a Sbírce mezinárodních smluv, přehled a anotace předpisů publikovaných Nejvyšším státním zastupitelstvím, přehled a anotace judikatury Nejvyššího soudu, Ústavního soudu, Evropského soudu pro lidská práva a obecných tuzemských soudů, i nepublikovaných v oficiálních sbírkách, přehled a anotace publikovaných knih, časopiseckých příspěvků a odborných materiálů státních i nestátních institucí, přehled a anotace připravovaných a uskutečněných tuzemských a zahraničních vzdělávacích a pracovních akcí, přehled užitečných kontaktů na spolupracující instituce mimo státní zastupitelství. Bulletin bude v elektronické formě pravidelně zasilán okresním, krajským a vrchním státním zastupitelstvím a rovněž vyvěšován a archivován na extranetu státního zastupitelství provozovaného Nejvyšším státním zastupitelstvím. Je určen pouze pro služební potřebu státního zastupitelství. Bulletin obsahuje souhrnné informace vždy za určité sledované období. V roce 2014 byla publikována tři čísla Bulletinu.

I v roce 2014 využívali státní zástupci **metodický návod pro státní zástupce k postihu trestných činů spojených s extremismem**, který byl jako ucelený materiál postihující extremismus z pohledu činnosti státního zástupce v trestním řízení vyhotoven Nejvyšším státním zastupitelstvím v roce 2009, přičemž v něm byla zohledněna již tehdy připravovaná rekodifikace trestního práva hmotného. Předmětný metodický návod obsahuje jak obecný úvod a teoretické souvislosti včetně vymezení pojmů, tak i aktuální situaci v oblasti extremismu v České republice. Byla vytvořena praktická pomůcka, v níž se státní zástupce snadno zorientuje a v níž najde odpovědi na základní otázky spojené s aplikací trestního práva na zjištěný skutkový děj. Předmětný metodický návod byl elektronicky rozeslán do celé soustavy státního zastupitelství, odkaz na něj byl dáván na vzdělávacích seminářích pro státní zástupce, a nyní je umístěn též na extranetu státního zastupitelství provozovaného Nejvyšším státním zastupitelstvím.

6.4.4. Probační a mediační služba

Aktivní účast PMS v rámci akreditačního řízení pro probační programy pro mladistvé pachatele trestných činů

PMS se dlouhodobě aktivně podílí na akreditačním řízení Ministerstva spravedlnosti ČR určeném pro probační programy pro mladistvé pachatele. V r. 2013 se PMS podílela na přípravě Metodického pokynu pro předkladatele žádostí o udělení akreditace pro probační program podle §17 č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) a následně na realizaci akreditačního řízení na rok 2014 - 2016 na program "Rozvoj probačních a resocializačních programů pro mladistvé delikventy". Následně byla v r. 2014 Ministerstvem spravedlnosti vyhlášena II. výzva pro předkládání žádostí o udělení akreditace v rámci programu "Rozvoj probačních a resocializačních programů pro mladistvé delikventy" na období 2014 - 2016. Výsledkem je 12 akreditovaných probačních programů pro mladistvé delikventy s akreditací platnou od 1.1.2014 do 31.12. 2016 a 2 akreditované programy s platností akreditace od 1.6.2014 do 31.12. 2016.

V rámci akreditačního řízení zajistila PMS posouzení probačních programů expertními hodnotiteli na základě transparentních pravidel. Kvalita programů byla posuzována z hlediska naplnění stanovených standardů kvality a z hlediska obsahového a formálního naplnění účinných a efektivních postupů snižujících rizika opakování trestné činnosti mladistvých pachatelů a zároveň zvyšujících odpovědnost mladistvých za řešení následků spáchaného činu a vedení řádného života v souladu se zákonem. PMS se podílela také na organizaci osobních pohovorů žadatelů o akreditaci s Akreditační komisí a rovněž se účastnila jednání Akreditační komise a zpracování finálního doporučení k udělení / neudělení akreditace.

Žádný ze stávajících akreditovaných probačních programů není sice specificky zaměřen na řešení extremistických projevů v chování mladistvého pachatele, přesto některé z nich prostřednictvím kognitivně behaviorálního přístupu usilují o změnu chování a postojů mladistvého pachatele, vč. postoje k etnickým a dalším minoritám.

Aktivní účast PMS v rámci dotačního řízení pro probační programy pro mladistvé pachatele trestných činů

PMS připomínkovala v r. 2013 Metodiku pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na dotační tituly Ministerstva spravedlnosti ČR pro rok 2014. V r. 2014 byla udělena dotace 9ti realizátorům probačních programů a v rámci druhého kola dotačního řízení realizovaného v polovině roku 2014 byla udělena dotace ještě dvěma realizátorům probačních programů. V roce 2014 probíhalo dotační řízení pro rok 2015, kdy byla navržena podpora 10 realizátorům probačních programů pro mladistvé delikventy pro rok 2015.

PMS v rámci uvedených dotačních řízení zajistila realizaci hodnocení žádostí prostřednictvím Hodnotící komise a dále účasti na Dotační komisi MSp, která poté předkládá ministryni spravedlnosti návrh na konkrétní finanční podporu realizátorům probačních programů.

Projektová činnost PMS ČR

Na potřebu praxe rozšířit nabídku probačních a resocializačních programů pro mladistvé pachatele a podpořit rozvoj týmů pro mládež reaguje PMS realizací individuálního projektu s názvem „*Na správnou cestu! - Zavedení a rozvoj nových probačních programů a programů restorativní justice pro mladistvé pachatele trestných činů - posílení odborné spolupráce institucí*“ (financováno: ESF, Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost a státní rozpočet ČR).

Cílem projektu „*Na správnou cestu!*“ je rozvíjet účinné nástroje řešení kriminality mládeže u trestných činů spojených s násilnými a agresivními projevy chování, realizovat restorativní program snižující riziko opakování trestné činnosti, usnadnit sociální integraci mladistvých pachatelů a podporovat účinné způsoby spolupráce a koordinace odborníků a relevantních institucí.

V rámci projektu byly vytvořeny metodiky dvou nových programů inspirovaných zahraniční praxí - resocializačního programu „*Proti násilí*“ zaměřeného na snížení násilných projevů v chování mladistvých pachatelů a programu restorativní justice „*Rodinné skupinové konference*“. V roce 2014 byla zahájena realizace obou programů v pilotních regionech. Program určený mladistvým páchajícím násilnou trestnou činností „*Proti násilí*“ je realizován v Brně (poskytovatel Občanská poradna Brno) a v Ostravě (poskytovatel Slezská diakonie), v roce 2014 byly realizovány první běhy programu. Program využívá mimo skupinovou a individuální práci s mladistvými i práci s jejich rodinami. Program „*Rodinné skupinové konference*“ je zaměřen na mládež páchající trestnou činností. Vychází z principu restorativní justice, podle kterého mají být do procesu řešení následků trestného činu zapojeny tímto činem dotčené osoby a jejich nejbližší okolí – pachatel, oběť a komunita. V druhé polovině roku 2014 bylo vyškoleny 28 facilitátorů, kteří do konce roku zrealizovali 16 konferencí.

Mimo realizaci programů projekt usiluje také o *rozvoj týmů pro mládež* ve čtyřech pilotních soudních okresech (Brno-venkov, Plzeň-město, Opava, Náchod). Koordinátoři mimo koordinaci týmů pro mládež a organizaci akcí v příslušných soudních okresech ve spolupráci s metodikem vytvářejí Metodiku týmů pro mládež, která bude využita při tvorbě a rozvoji týmů pro mládež v České republice.

Dalším realizovaným projektem je projekt *Rozvoj probačních a resocializačních programů – posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti*, který realizuje PMS s partnery v rámci *Programů švýcarsko-české spolupráce*. V rámci projektu byl v r. 2014 inovován probační program *Učební program – mladiství, nově akreditován jako*

program PUNKT Rodina, (byly posíleny jeho individuálních aspekty a byl rozšířen o práci s rodinou pachatele), který je nyní rozšiřován do soudních okresů ČR.

Pracovní skupina Probation and Prisons

Zástupce PMS se od prosince r. 2012 společně se zástupcem Vězeňské služby ČR pravidelně účastní pracovní skupiny Probation and Prisons vytvořené v rámci RAN (The Radicalisation Awareness Network), která je aktivitou iniciovanou Evropskou komisí zastřešující zástupce členských zemí a to odborníky a praktiky zabývajícími se možnostmi práce s pachateli ve spojení s tématy radikalizace, terorismu a extremismu. Pracovní skupina Probation and Prison se těmito tématy zabývá ve vztahu k práci s odsouzenými ve věznici a v rámci činnosti probační služby. Cílem setkání je vzájemná výměna informací o přístupech v praxi a tvorba doporučení k vytvoření účinné strategie a dobré praxe, kterou by mohly jednotlivé členské země dále tvořit a rozvíjet. Zaměření skupiny:

- Programy snižující riziko radikalizace odsouzených během výkonu trestu ve vězení.
- Opatření přispívající ke snížení rizik spojených s propuštěním těchto pachatelů z vězení na svobodu.
- Zvýšení znalosti o podobě a účinnosti programů prevence radikalizace odsouzených a programů pro již radikalizované pachatele.

PMS v rámci své praxe pokračovala v r. 2014 ve využívání služby Mentor - alternativní způsob práce s klienty PMS formou mentoringu, kdy pracovníci PMS využívají služeb mentorů (vyškolení zástupci romské komunity), ke zprostředkování spolupráce s pachateli odsouzenými k alternativním trestům. Činnost mentorů přispívá ke zvýšení efektivity výkonu těchto trestů. Službu zajišťuje RUBIKON Centrum v rámci projektů (v r. 2014 „Mentoring v Ostravě“, podporováno městem Ostrava „Romský mentoring 2014“ v Děčíně, Jablonci nad Nisou, Kolíně (v rámci městských programů prevence kriminality MVCR).

6.4.5. Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Institut pro kriminologii a sociální prevenci řešil v uplynulém období výzkumný projekt **Současná situace v oblasti extremistických hnutí v ČR s důrazem na jejich potenciální podporu u mladistvých a na šíření extremistických ideologických obsahů po Internetu**, řešený v rámci Programu bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2010 – 2015 (BV II/2-VS), tematická oblast Ochrana proti kriminalitě, protispolečenskému chování a sociopatologickým jevům. Vzorek obsahoval 3300 respondentů ve věku 16-18 let. Dotazování se věnovalo mimo jiné postojů mládeže k menšinám.

Tolerance mladých lidí k minoritám byla testována sadou otázek, kdy měli respondenti označovat následující skupiny známkou jako ve škole, jednička tedy znamená velmi kladný vztah vyjádřený slovně jako "mám je rád", pětka bychom naopak mohli charakterizovat slovy "nenávidím je". Níže uvedená tabulka obsahuje některé vybrané testované skupiny; pro větší přehlednost slučuje krajní body škály, neutrální střed představovaný známkou „3“ vystupuje samostatně.

Postoj k vybraným sociálním skupinám (v %)

hodnocení (%)	1+2 (oblíba)	3 (neutrální)	4+5
homosexuálové	28	48	24
bezdomovci	4	27,5	68,5
Rómové (cikáni)	5	19	76
Židé	16	62	21,5
Číňané a Vietnamci	19,5	48,5	32
Arabové	10,5	52	37
Černoši	37,5	47,5	15
bílí přistěhovalci z Východu	16,5	60	23

Lze konstatovat, že v porovnání s obdobným výzkumem z poloviny devadesátých let u mladých Čechů tolerance poklesla. Jedinou skupinou, ke které je vztah výrazně pozitivnější než dříve, jsou **homosexuálové**; jejich v zásadě bezproblémové postavení v české realitě je vyjádřeno i existencí zákona o registrovaném partnerství.

Zásadní propad v oblíbenosti zaznamenala řada sledovaných sociálních skupin zcela odlišných typů. Například **bezdomovci** byli v polovině devadesátých let pozitivně vnímání téměř pětinou teenagerů a jen necelá třetina k nim vyjadřovala despekt; nyní jsou těchto odpůrců více než dvě třetiny. Tento trend se projevuje i relativně častými násilnými útoky vůči bezdomovcům, včetně těch s fatálními následky.

Masivní je pokles oblíbenosti **Židů** – pozitivně je vnímá o dvacet procent méně respondentů než před cca 17 lety, více než pětina mladých lidí k nim vyjadřuje negativní vztah. Částečně to je možno přičítat postupnému rozšíření spikleneckých teorií (v polovině devadesátých let u nás ještě nepříliš známých) o světové ekonomické nadvládě židovstva. Svou roli může u některých dotázaných hrát i nekončící spor mezi Palestinci a židovským státem, používajícím často k obraně svých zájmů velmi tvrdé prostředky. Lidé s podobnými postoji jsou pochopitelně rezervoárem sympatizantů krajně pravicových, antisemitsky laděných politických subjektů.

Nejméně oblíbenými cizinci jiné barvy pleti jsou **Arabové**; lze to přičítat celkově protiislámskému ovzduší (které je výslednicí mnoha faktorů) v Evropě posledních let – důkazem budiž rostoucí volební zisky antiislámských stran v různých státech EU. V souvislosti s teroristickými útoky ve Francii z počátku roku 2015 lze jednoznačně očekávat nárůst islamofobie u nás i v ostatních evropských zemích.

U **černochoů** platí (nepochybně především díky tomu, že u nás téměř žádní nežijí), že jsou nejvíce oblíbenou minoritou v našem seznamu. Přistěhovalci z východní Asie vzbuzují u zhruba třetiny mladých lidí negativní reakce, pětina je ale naopak hodnotí veskrze pozitivně, což lze vysvětlit jejich markantní snahou o nenápadnost a vyhýbání se jakýmkoli konfliktům s majoritou. Je přitom nesporné, že jsou to lidé kulturně, jazykově, nábožensky a koneckonců i somaticky značně odlišní od majority; ukazuje se ale, že česká veřejnost (včetně mládeže) oceňuje hlavně adaptabilitu a nenarušování sdílených norem chování.

To se naopak nedaří **Romům**. Ačkoli jsou již po staletí přítomni v českém prostředí, a v posledních nejméně padesáti letech žijí v zásadě „většinovým“ (tedy nekočovným) způsobem života, jejich integrace jednoznačně selhává. Mladí Češi se z více než tři čtvrtin staví k této etnické minoritě velmi odmítavě. 48 % dotázaných dokonce demonstruje absolutní odmítání – známka 5 na škále. Stejný odpor budí ze všech ostatních zkoumaných kategorií pouze kriminální recidivisté.

Je z toho patrné, že sázka na „romskou kartu“ je z pohledu pravicově populistických subjektů zárukou podpory, a proto lze navzdory jistému poklesu v roce 2014 očekávat další protiromská vystoupení.

6.5. Úřad vlády

Osvětové semináře a odborné texty

Pracovníci agentury pro sociální začleňování se zapojili do celé řady přednáškových aktivit (školení pro policejní velitele bezpečnostních opatření, veřejné slyšení v Senátu s názvem „Extremismus a role elit“, seminář „Extremistické pochody a legální obrana v Karlových Varech“) i aktivit publikačních. Hlavním písemným výstupem Agentury, týkajícím se mimo jiné také oblasti extremismu, bylo v roce 2014 vydání manuálu dobrých praxí Bezpečnost, prevence a krizová intervence. Ten obsahuje přehled českých i zahraničních dobrých praxí v oblasti zajištění bezpečnosti a prevence kriminality v sociálně vyloučených lokalitách a příklady dobrých praxí a doporučených postupů v oblasti krizových intervencí při eskalaci napětí ve městech a obcích. Ke stažení na webu ASZ: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/metodiky-a-manualy-dobre-praxe>.

Aktivity ke snížení napětí ve spojitosti s demonstracemi příznivců extrémní pravice a radikalizací veřejnosti v roce 2014

Začátkem roku bylo realizováno jednání s radou města České Budějovice a následná prezentace výzkumné zprávy a doporučení, které Agentura nechala vypracovat v reakci na nenávistné protiromské pochody ve městě v roce 2013. V lednu a únoru proběhla krizová intervence v Příbrami, která zahrnovala koordinační schůzky se zástupci relevantních institucí a přípravu návrhu dalšího postupu a komunikace s veřejností související s rostoucím interetnickým napětím a chystanou demonstrací pravicových extremistů. V únoru také realizoval mediátor Agentury v Cítolibečech jednání mezi zástupci samosprávy, Policie ČR a vlastníkem objektu využívaném jako ubytovna, který byl příčinou radikalizace majority vůči místním Romům. Dále se mediátor Agentury v červnu zúčastnil veřejné debaty pořádané v souvislosti s nárůstem interetnického napětí na kladenském sídlišti. Mediátor Agentury dále zpracovával a podílel se na vypořádání připomínek k materiálu „*Souhrnná informace o plnění opatření pro řešení sociálních nepokojů podle usnesení vlády ČR ze dne 11. prosince 2013 č. 935*“, který byl následně předložen na jednání vlády.

Agentura mimo jiné také intenzivně monitorovala rizikovou situaci v Duchcově, Hradci Králové, Dolní Poustevně, Budišově nad Budišovkou, Bystřici pod Hostýnem, Strýčkovcích, Děčíně, Větrní a Úpici. Podpora a konzultace v těchto lokalitách byly realizovány ve spolupráci s bezpečnostním pracovníkem, lokálními konzultanty, metodiky Agentury či krajskými romskými koordinátory.

Vzhledem ke zklidnění situace oproti předchozímu roku, proběhlo v roce 2014 také méně přímých intervencí a monitoringů shromáždění a protiromských pochodů. Větší část práce Agentury v oblasti snižování napětí ve spojitosti s demonstracemi příznivců extrémní pravice a radikalizací veřejnosti se soustředila spíše na prevenci, monitoring dění v lokalitách, kde Agentura působí a na monitoring sociálních sítí.

Přímý monitoring protiromských shromáždění a shromáždění PEX realizovala Agentura v Příbrami dne 15. února (včetně přípravy ve spolupráci s radnicí města), v Ústí nad Labem dne 1. května, v Budišově nad Budišovkou dne 7. června a v Děčíně dne 13. srpna. Monitorováno bylo také dění kolem festivalu Prague Pride, který proběhl v Praze ve dnech 11. až 17. srpna a romské shromáždění v Ostravě konané dne 6. prosince.

Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny – jednání ke zvýšenému interetnickému napětí

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny se oblastí extremismu a bezpečnosti věnovala na svém zasedání 23. května. Jedním z výstupů zasedání bylo zřízení „Pracovní skupiny pro bezpečnost“. Pracovní skupina se sešla dne 1. prosince. Účastnili se jí kromě zástupců Rady vlády pro záležitosti romské menšiny také zástupci ministerstva vnitra a Agentury pro sociální začleňování. Pracovní skupina projednala priority Rady v oblasti bezpečnosti Romů, boje s extremismem a netolerancí. Pracovní skupina by se měla zaměřovat na oblast vymahatelnosti práva ve vztahu například k zadluženosti, situace na ubytovnách, lichvě, gamblingu apod. Projednávány byly také možnosti spolupráce specialistů na národnostní menšiny, na extremismus ve vztahu k sociálně vyloučeným lokalitám a chudobě. Neuspokojivá situace v těchto oblastech mnohdy znatelně ovlivňuje oblast extremismu.

Zapojení do činnosti Republikového výboru prevence kriminality

Pracovníci Sekce pro lidská práva se aktivně zapojovali do činnosti Republikového výboru prevence kriminality, kde mj. prezentovali své analytické a koncepční materiály.

Preventivní aktivity Agentury pro sociální začleňování

V roce 2014 působila Agentura pro sociální začleňování intenzivně ve 35 lokalitách České republiky (v polovině roku došlo k pravidelné obměně lokalit po ukončení tříletého cyklu spolupráce s Agenturou). V každé z těchto lokalit Agentura vytvořila síť partnerů (tzv. Lokální partnerství), kteří se v místě podílejí na práci s lidmi žijícími v podmínkách sociálního vyloučení. Tito partneři se dělí do pracovních skupin, ve kterých připravují pro každou lokalitu strategický plán sociálního začleňování. Ve většině lokalit jsou takto vytvářeny i pracovní skupiny, které se věnují tématu „bezpečnost a prevence kriminality“ a ty připravují návrhy opatření a konkrétních kroků, které mají vést k řešení hlavních problematických oblastí vztahujících se k tomu to tématu.

Oblastí, kterou členové těchto pracovních skupin na řadě míst řeší, je i působení pravicových extremistů v lokalitě a příprava na případné jimi pořádané akce. Na této platformě tak dochází k setkávání a koordinovanému postupu zástupců měst neziskových organizací i policie. Celou oblast v Agentuře zajišťuje odborník z Oddělení řízení a koordinace (OŘK), který jednotlivým lokálním konzultantům Agentury, kteří působí přímo v lokalitách, poskytuje pravidelný odborný servis k tématu, monitoruje situaci v jednotlivých lokalitách i ve zbytku republiky a konzultuje s nimi jednotlivé navrhované postupy. Tento

odborník je v pravidelném kontaktu se zástupci Ministerstva vnitra a policie, kteří se zabývají problematikou extremismu a přináší jim zkušenosti a informace o aktuální situaci v sociálně vyloučených lokalitách (*Průběžná zpráva o bezpečnostních rizicích v sociálně vyloučených lokalitách za první a druhé pololetí 2014*) a má také možnost zapojovat se do připomínkových řízení vznikající legislativy.

V rámci činnosti Agentury probíhá i kontinuální monitoring celorepublikového dění na extremistické scéně a sledovány jsou nyní zejména aktivity příznivců extrémní pravice na sociálních sítích. Tento monitoring aktuálně zajišťuje především odborný tým agenturní Kampaně proti násilí z nenávisli. Na základě poznatků z monitoringu lze obecně říct, že dění na sociálních sítích kopíruje momentální situaci ve společnosti. Tedy, že ve srovnání s předchozím rokem (létem především), došlo k výraznému snížení aktivit PEX a jiných iniciativ volajících po protiromských protestech. Částečně to je zřejmě způsobeno tím, že v minulém roce byla řada organizátorů protestů kompromitována (ať již prokázanými vazbami na neonacistické hnutí, nebo vlastním osobním selháním) a pozitivně se projeví i další aktivity MV ČR a PČR na tomto poli.

Nicméně tzv. hatespeech na internetu nadále zůstává problémem a v podstatě neexistují efektivní nástroje, jak ji potlačit. Další výrazný fenomén, který byl při monitoringu zaznamenán (a odpovídá situaci ve společnosti), je prudký nárůst islamofobie. V tomto směru je nejvýraznější a také nejvíce aktivní skupinou komunita sdružená pod facebookovou stránkou *Islám v České republice nechceme* (nezaměřovat se stránkami *Islám v ČR nechceme*).

7. Seznam použitých zkratk

AČR – Armáda ČR
ESSK – Evidenčně statistický systém kriminality
GIBS – Generální inspekce bezpečnostních sborů
GŘ – Generální ředitelství
GŘC – Generální ředitelství cel
IKSP - Institut pro kriminologii a sociální prevenci
KŘP – Krajské ředitelství policie
LEX – levicově extremistický, levicoví extremisté
MK – Ministerstvo kultury
MO – Ministerstvo obrany
MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP - Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV – Ministerstvo vnitra
MZ – Ministerstvo zahraničí
NNO – Nestátní neziskové organizace
NSZ – Nejvyšší státní zastupitelství
OSPOD – Orgán sociálně právní ochrany dětí
PEX – Pravicově extremistický, pravicoví extremisté
PMS – Probační a mediační služba ČR
P-SNJ – Prevence sociálně nežádoucích jevů
RKP – Resortní komise pro prevenci

RMO – Rozkaz ministra obrany
SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování
TZ – Trestní zákoník
ÚO – Územní odbor
ÚOOZ – Útvar pro odhalování organizovaného zločinu
ÚV – Úřad vlády
VPŠ MV – Vyšší policejní škola Ministerstva vnitra
VS - Vězeňská služba
VZP – Voják z povolání